

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра міжнародної економіки**

До захисту допущено:

Завідувач кафедри

_____ Сергій Васильович Войтко

«__» _____ 20__ р.

**Дипломна робота
на здобуття ступеня бакалавра
за освітньо-кваліфікаційною програмою «міжнародна економіка»
спеціальності 051 «Економіка»
на тему: «Покращення міжнародної інвестиційної привабливості України»**

Виконала:

студентка IV курсу, групи УС-72

Матьошко Анастасія Дмитрівна _____

Керівник:

к.е.н., старший викладач

Редько Катерина Юріївна _____

Рецензент:

к.е.н., доцент кафедри менеджменту

Артеменко Ліна Петрівна _____

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студент _____

Київ – 2021 року

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра міжнародної економіки
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність (спеціалізація) 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Войтко С. В.

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

На дипломний проект (роботу) студентці

Матьошко Анастасії Дмитрівні

1. Тема проекту (роботи) «Покращення міжнародної інвестиційної привабливості України»

керівник проекту (роботи) к.е.н., старший викладач Редько Катерина Юріївна,
затверджені наказом по університету від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи): інформаційну основу дослідження становлять періодичні та монографічні видання, дисертації, матеріали науково-практичних конференцій, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Світового Банку, Міжнародного торгового центру, Організації економічного співробітництва та розвитку, річні звіти про фінансові та нефінансові результати діяльності підприємств та галузей господарства.

4. Зміст роботи:

а) вступ;

б) теоретична частина:

- Розглянуто теоретичний базис аналізу міжнародної інвестиційної привабливості країни;
- Визначено сутність та класифікацію міжнародної інвестиційної привабливості країни;
- Досліджені фактори формування міжнародної інвестиційної привабливості країни, нормативно-правове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.

в) аналітична частина:

- Проведена оцінка міжнародної інвестиційної привабливості України;
- Виявлено проблеми інвестиційної привабливості.

г) рекомендаційна частина:

- Проаналізовано напрями покращення міжнародної інвестиційної привабливості України;
- Розробити рекомендації щодо підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України.

д) висновки;

е) список літератури.

5. Перелік ілюстративного (графічного) матеріалу

6. Дата видачі завдання «___» жовтня 2020р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
Виконання дипломної роботи
студенткою Матьошко А. Д.

№ з/п	Найменування робіт та етапів	Термін виконання	Примітка
1	Проведення зборів студентів-дипломників щодо організації проведення дослідження, підготовки та захисту дипломних робіт;	10.09.2020 – 15.09.2020	
2	Закріплення студентів за науковими керівниками дипломних робіт;	16.09.2020 – 20.09.2020	
3	Вибір тем дипломних робіт (з науковими керівниками) та затвердження їх на засіданні кафедри;	21.09.2020 – 01.10.2020	
4	Розробка змісту (плану) дипломної роботи та видача завдання науковим керівником;	01.10.2020 – 10.10.2020	
5	Підбір літератури по темі дослідження та її аналіз;	До 30.10.2020	
6	Підготовка теоретичного розділу та погодження його змісту з науковим керівником;	До 01.12.2020	
7	Обґрунтування загальної та часткових методик проведення дослідження;	До 01.01.2021	
8	Проведення всебічного аналізу об'єкта економічного дослідження;	До 01.02.2021	
9	Узагальнення результатів аналізу і виявлення невикористаних резервів в діяльності досліджуваного об'єкту;	До 15.02.2021	
10	Остаточне завершення другого розділу дипломної роботи;	До 01.03.2021	
11	Розробка удосконалень та інновацій, які є основою третього рекомендаційного розділу;	До 01.04.2021	
12	Обґрунтування запропонованих удосконалень і підготовка третього розділу;	До 20.04.2021	
13	Узагальнення отриманих результатів дослідження, оцінка науково-практичних результатів всієї роботи та підготовка загальних висновків;	До 10.05.2021	
14	Оформлення дипломної роботи та подача її на перевірку науковому керівнику;	До 01.06.2021	
15	Усунення виявлених керівником та рецензентом недоліків, підготовка доповіді та наочних матеріалів до захисту;	До 10.06.2021	
16	Захист дипломної роботи перед ЕК згідно із затвердженим графіком;	15.06.2021 – 30.06.2021	

Студентка

_____ А. Д. Матьошко

Керівник роботи

_____ К. Ю. Редько

АНОТАЦІЯ

Матьошко. А. Д. Покращення міжнародної інвестиційної привабливості України – Рукопис.

Бакалаврська дипломна робота напрямку підготовки 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка». – НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського». – 2021.

У дипломній роботі розглянуто сутність поняття інвестиційна привабливість, проаналізовано поточний стан інвестування в країні на загальнодержавному та регіональному рівнях. Охарактеризовано головні чинники, що формують інвестиційну привабливість держави. Проведено аналіз динаміки основних показників інвестиційної привабливості України з країнами-лідерами, що впливають на інвестиційну привабливість. Здійснено оцінку реалізації інвестиційного потенціалу України. Запропоновано принципові напрямки покращення інвестиційної привабливості країни.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестування, оцінка інвестиційної привабливості, інвестиції, інвестиційний потенціал, прямі іноземні інвестиції (ПІІ).

РЕФЕРАТ

Сторінок: 76	Рисунків: 8	Таблиць: 12	Додатків: 4
Дослідження на прикладі:		Департаменту економіки та цифровізації Київської обласної державної адміністрації	
Мета дослідження:		Метою роботи є аналіз міжнародної інвестиційної привабливості України та визначити головні шляхи її покращення на основі теоретичного підґрунтя інвестиційної привабливості країни та факторів її формування.	
Завдання дослідження:		- проаналізувати підходи до визначення поняття «інвестиційна привабливість»; - визначити головні чинники, що формують інвестиційну привабливість держави; - проаналізувати поточний стан інвестування в країні на загальнодержавному та регіональному рівнях; - вивчити основні міжнародні інвестиційні рейтинги та позицію нашої країни в них; - проаналізувати динаміку основних показників, що впливають на інвестиційну привабливість України; - запропонувати принципові напрямки покращення інвестиційної привабливості країни.	
Предмет дослідження:		Міжнародна інвестиційна привабливість на макрорівні як економічний феномен та її стан в Україні	
Об'єкт дослідження:		Фінансові відносини, що опосередковують процес формування міжнародної інвестиційної привабливості держави та її реалізацію.	

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестування, оцінка інвестиційної привабливості, інвестиції, інвестиційний потенціал, прямі іноземні інвестиції (ПІІ).

Методи дослідження, які використовувалися в процесі написання роботи: порівняльний аналіз, статистичний аналіз, класифікація, графічна візуалізація, порівняння, групування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕРЖАВИ	12
1.1. Міжнародна інвестиційна привабливість: економічна сутність та класифікація	12
1.2. Специфіка міжнародної інвестиційної діяльності та фактори, що її формують.....	19
1.3. Нормативно-правове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.....	23
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ	30
2.1. Оцінка інвестиційної привабливості України.....	30
2.2. Проблеми інвестиційної привабливості в Україні.....	43
Висновки до другого розділу	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	53
3.1. Перспективи покращення міжнародної інвестиційної привабливості України.....	53
3.2. Детінізація економіки України, як фактор підвищення її інвестиційної привабливості ...	56
Висновки до третього розділу	62
ВИСНОВОК	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	69
ДОДАТОК А.....	74
ДОДАТОК Б.....	75
ДОДАТОК В.....	76

ВСТУП

Інвестиційна привабливість важливий показник який формує уявлення стосовно економічних, політичних, науково-технічних процесів країни, рівень життя та рівень корупції по регіонах та країни у цілому.

Важливою складовою перебудови економіки України на сучасному етапі є активізація інвестиційної та інноваційної діяльності. Процеси економічного зростання відбуваються завдяки зростанню інвестицій, змінюється їхня структура та якісні характеристики, але незважаючи на певне пожвавлення інвестиційних процесів в Україні, багато питань, пов'язаних з інвестиційною сферою, ще не вирішено.

Важливим показником, що відображає ступінь інтеграції країни у світове господарство є створення відкритої експортоорієнтованої економіки. Військова ситуація на сході країни, світові економічні кризи, пандемія COVID-19 погіршили очікування інвесторів щодо перспектив інвестування в нашу країну.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічна динаміка, ефективність залучення в світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки.

Аналіз інвестиційної привабливості на різних рівнях управління досліджується вже багато років, але у зв'язку зі змінами української економіки, принципів організації бізнесу, це питання залишається актуальним і сьогодні.

Вивченню питань інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату приділили увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: С. В. Войтко, А. Д. Кухарук, Н. Є. Скоробогатова, А. Р. Дунська, І. А. Бланк [2], І. В. Нападовська [21], У. П. Нечитайло [22-24], О. В. Носова [25], В. Г. Федоренко, та інші.

Мета роботи - на основі дослідження теоретичного підґрунтя інвестиційної привабливості країни та факторів її формування проаналізувати міжнародну інвестиційну привабливість України та визначити головні шляхи її покращення.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- проаналізувати підходи до визначення поняття «інвестиційна привабливість»;
- визначити головні чинники, що формують інвестиційну привабливість держави;
- проаналізувати поточний стан інвестування в країні на загальнодержавному та регіональному рівнях;
- вивчити основні міжнародні інвестиційні рейтинги та позицію нашої країни в них;
- проаналізувати динаміку основних показників, що впливають на інвестиційну привабливість України;
- запропонувати принципові напрямки покращення інвестиційної привабливості країни.

Об'єкт дослідження – фінансові відносини, що опосередковують процес формування міжнародної інвестиційної привабливості держави та її реалізацію.

Предмет дослідження – міжнародна інвестиційна привабливість на макрорівні як економічний феномен та її стан в Україні.

Структура роботи. У першому розділі дипломної роботи розглянутий теоретичний базис аналізу міжнародної інвестиційної привабливості країни: визначені сутність, класифікація, досліджені фактори формування міжнародної інвестиційної привабливості країни, нормативно-правове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні. Другий розділ присвячений практичним аспектам оцінки міжнародної інвестиційної привабливості України: оцінка та проблеми інвестиційної привабливості. Третій розділ акцентується на практичних та перспективних аспектах теми: проаналізовано напрями покращення міжнародної інвестиційної привабливості України. Основну увагу

приділено питанням: перспективам покращення міжнародної інвестиційної привабливості, детінізації економіки та подоланню корупції.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕРЖАВИ

1.1. Міжнародна інвестиційна привабливість: економічна сутність та класифікація

Аналіз і оцінка рівня інвестиційної привабливості базуються на трактуванні сутності цього поняття як сукупності різноманітних чинників, які характеризують доцільність вкладення капіталу в конкретний об'єкт.

Інвестиційна привабливість країни є критерієм зрілості ринкових реформ, довіри світового співтовариства до економічної ситуації в даній країні.

За інвестиційною привабливістю країни судять про її здатність приймати капітал у певних масштабах і формах, ефективно освоювати його, а також гарантувати повернення інвестованого капіталу, з достатнім рівнем ризику. У підґрунті привабливості країни лежить її інвестиційний потенціал, ступінь реалізації якого оцінюється різними іноземними рейтингами і на основі якого визначається прогностичний обсяг прямих іноземних інвестицій.

Інвестиційний потенціал країни визначається її геополітичним положенням, забезпеченістю природними ресурсами й рівнем культурного розвитку її населення [4].

Для інвестора об'єкт інвестування визначається такими категоріями, як «орієнтири», «пріоритети» і «привабливість». Пріоритет як наукова економічна категорія позначає переважне, головне за часом значення, положення, право. Орієнтири відповідають визначенню спрямованості інвестицій. В інвестиційному процесі важливо правильно визначити пріоритетність і привабливість об'єктів інвестування. Інвестиційна привабливість є головним параметром, що визначає вибір орієнтирів і пріоритетів інвестиційної діяльності.

Головними орієнтирами інвестування є фактичний і потенційний розміри місцевих ринків, економічна і правова стабільність у регіонах. Найбільш пріоритетним напрямом є інвестування в об'єкти, що вже освоєні, оскільки створена інфраструктура значно сприяє подальшому їхньому розвитку. Для

України нині найбільш важливими є такі галузі й сфери, що вимагають реструктуризації і додаткових капітальних вкладень.

В економічній теорії немає одного найбільш точного та повного визначення поняття інвестиційної привабливості. Кожен автор у своїх працях висвітлює це поняття з різних боків. Розглянемо та порівняємо визначення одного й того ж самого поняття різних авторів.

Таблиця 1.1

«Трактування сутності поняття «інвестиційна привабливість країни»

Автор	Визначення
Тітова К., [35]	«Інвестиційна привабливість – це встановлення стійкого сукупного економічного ефекту від виробничо-господарської діяльності.»
Котляр З. та Акімов М., [35]	«Інвестиційна привабливість – це розподіл фактичних обсягів залучених інвестицій у регіон.»
Гуткевич С.О., [10]	«Інвестиційна привабливість – це інтегральна сукупність критеріїв дійсності умов та факторів, які забезпечують зацікавленість інвесторів у вкладенні капіталу.»
Колесник Я., Скоробогатова Н. [15]	«...інвестиційна привабливість – це економічна категорія, яка поєднує в собі аналіз таких характеристик як природно-ресурсний потенціал, рівень економічного розвитку країни, політична стабільність, освітній і науковий потенціал, географічне положення, господарський розвиток країни тощо, при здійсненні якого інвестор може оцінити доцільність вкладання в цю країну інвестицій і наявність можливостей для подальшої діяльності.»

Джерело: розроблено автором на основі [10, 15, 35].

У результаті проведеного дослідження теоретико-методичних основ поняття «інвестиційна привабливість» визначено, що це інтегральна характеристика умов та чинників з позиції перспективності створення інвестиційного клімату, достатнього рівня розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, реальних можливостей отримання інвестиційних ресурсів та реалізації інших факторів, які суттєво впливають на формування прибутковості інвестицій і обмеження інвестиційних ризиків [10, с. 8 - 9].

Незважаючи на досить поширене використання поняття «інвестиційна привабливість», не існує чіткого підходу до його тлумачення, також часто інвестиційну привабливість ототожнюють із поняттям інвестиційної пріоритетності. Під інвестиційною привабливістю слід розуміти інтегральну оцінку переваг та недоліків об'єктів інвестування, яка визначає можливість та доцільність прийняття рішення інвестором щодо інвестування в певний економічний об'єкт. Інвестиційна привабливість країни є комплексним результатом взаємодії об'єктивних та суб'єктивних характеристик, що суттєво впливають та зумовлюють рівень привабливості.

Міжнародна інвестиційна привабливість пов'язана з: експортом й імпортом капіталів, технологій, послуг; здійсненням разом з іншими державами проектів; створенням спільних підприємств; інтеграційними процесами у різних сферах.

Формування інвестиційної привабливості залежить від впливу таких чинників [10, с. 31 - 32]:

- загальних (що характеризують інвестиційний клімат): політичної і фінансової стабільності, правового захисту інвестора, розвитку інфраструктури, ринкових відносин, рівня ризиків, питомої ваги державного сектору;
- галузевих (за видами економічної діяльності), вони визначають рівень капіталомісткості, оборотності і віддачі засобів, що було вкладено у визначений вид діяльності;
- територіальних, що характеризують наявність сировини, робочої сили, транспортного сполучення, ринки збуту, клімат, природно-економічні умови виробництва тощо;

- індивідуальних: рейтингової оцінки, місця розташування, земельної площі, наявності виробничих потужностей, показників балансу суб'єкта (прибутковість, ліквідність, стабільність), оцінки ризиків та ін.

У літературі з економіки та державного управління існують різні підходи щодо класифікації інвестицій. У найбільш широкому змісті поняття «інвестувати» означає «розлучитися з грошима сьогодні, щоб отримати їх більшу суму в майбутньому». Загалом усі визначення науковців зводяться до того, що інвестиції – це вкладення капіталу в об'єкти інвестування з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту в майбутньому.

Серед науковців існує також розбіжність думок щодо класифікації інвестицій. Найпоширенішим є поділ інвестицій за:

- За видами цінностей:
  - матеріальні (реальні (нерухоме майно, обладнання та інші матеріальні цінності));
  - нематеріальні (реальні (ліцензії; технічна, адміністративна та будь-яка інша проектна документація; виключне право автора на винахід чи промисловий зразок (патенти); авторське право на програми для персонального комп'ютера, на товарний знак));

Вкладення фінансових та економічних капіталів у виробничі фонди (оборотні та основні). Кошти залучаються в конкретний проект. Основною метою даного залучення є розширення та оновлення технічно-виробничого потенціалу, а також накопичення матеріально-технічного запасу.

- фінансові - вкладення коштів у різноманітні фінансові активи (в цінні папери різних підприємств (приватної та державної форми власності) і установ, випущених або приватними юридичними особами, або державою, цільові банківські вклади, депозити, паї, облігації тощо. Зазвичай такі інвестиції називають фіктивним капіталом, адже нема реального (фізичного) вираження багатства, порівнюючи з ресурсами, що залучені у сфери суспільного виробництва) [19], [27], [36].

- За цілями застосування:

- реінвестиції (заміна застарілих засобів);
- нетто-інвестиції (придбання нових активів, розширення виробництва тощо).

- За терміном інвестування:

- короткострокові передбачається вкладення активів на період до одного року (купівля короткострокових ощадних сертифікатів або ж депозит на відповідний період часу);

- довгострокові вкладення капіталу терміном від 5 років [3], [27], [36].

- За характером участі суб'єкта в інвестуванні:

- до прямих міжнародних інвестицій відносять: первинні вкладення власного капіталу за кордон, реінвестиції, внутрішньокорпоративні трансфери капіталу у формі кредитів, субсидій та позик між прямим інвестором та філіями, дочірніми й асоційованими компаніями. У світовій практиці існує декілька форм функціонування прямих інвестицій: у першому випадку міжнародні компанії або інші фінансові структури створюють дочірні філіали за кордоном, налагоджують та створюють інфраструктуру суспільного виробництва власними силами; в іншому випадку зарубіжний інвестор купує контрольний пакет акції певної компанії;

- портфельні інвестиції – це вкладення капіталу в цінні папери з метою отримання доходу, такі інвестиції не забезпечують контролю інвестора над об'єктом інвестування. Таких інвесторів називають пасивними, адже вони купують невелику частину капіталу компанії, що не дозволяє їм брати участь в управлінні підприємством, прерогативи таких інвесторів обмежуються одержуванням дивідендів. Портфельні інвестиції складають значну кількість в загальній структурі економічно розвинених держав світу.

Перебіг сучасних політичних процесів негативно впливає на міжнародну інвестиційну привабливість України, підвищуючи ризики для інвесторів, зумовлені конкурентною боротьбою за світові інвестиційні ресурси, тому встановлення цілей та пріоритетів поліпшення інвестиційного клімату в Україні є надзвичайно важливим у сучасних умовах. Динаміку прямих іноземних

інвестицій в економіку України з 2009 по 2019 рік висвітлено у додатку А таблиця А.1. На початок 2019 р. у порівнянні з початком 2009 р. обсяг ПІІ з країн світу в економіці України зменшився на 2743,7 млн. дол. США, тобто у 1,1 рази. Щорічно обсяг ПІІ зменшувався в середньому на 274,37 млн. дол. США. Середній темп зростання показника складав 92,2%, а середній темп скорочення – 0,8%. Абсолютне значення 1% приросту ПІІ складало 316,064 млн. дол. США.

На початок 2019 р. у порівнянні з початком 2009 р. обсяг ПІІ з України в економіку країн світу збільшився на 91,9 млн. дол. США. Щорічно обсяг ПІІ збільшувався в середньому на 9,19 млн. дол. США. Середній темп зростання показника складав 100,1%, а середній темп приросту – 0,1%. Абсолютне значення 1% приросту ПІІ з України в економіку країн світу складало 63,22 млн. дол. США.

На початок 2019 р. у порівнянні з початком 2009 р. позитивне сальдо ПІІ України зменшилося на 2835,6 млн. дол. США, тобто у 1,1 рази. Щорічно сальдо зменшувалося в середньому на 283,56 млн. дол. США. Середній темп зростання показника складав 99%, а середній темп скорочення – 1%. Абсолютне значення 1% приросту сальдо складало 252,844 млн. дол. США.

Аналіз динаміки інвестиційних потоків в Україні в 2009 – 2019 рр. показав, що країна отримувала в економіку ПІІ з країн світу більше від 4,9 у 2017 р. до 8,0 у 2014 р. рази, ніж інвестувала в економіки країн світу. У 2009 – 2014 рр. спостерігалася тенденція повільного зростання відношення (від 4,9 до 8,0 рази), а у 2015 – 2018 рр. – зменшення (від 5,9 до 5,0 рази). У 2019 р. відбулося незначне зростання на 0,2% - 5,2 рази [36].

Варто зауважити, що оцінка та поділ інвестицій на прямі і портфельні має кількісну характеристику. Відповідно до визначення Міжнародного валютного фонду, інвестиції можуть називатись прямим за умови, що даний інвестор володіє правами на принаймні 25% від статутного капіталу компанії. Нині реалії є дещо іншими, тому деякі країни мають їх власні межі: згідно з чинним американським законодавством - мінімум 10%; у країнах ЄС - коливається між 20 і 25 %; Новій Зеландії, Канаді та Австралії - 50 %.

Сфера інтересів бізнесу знаходиться в прямих інвестиціях, оскільки вони не тільки є більш прибутковими, але й надають можливість брати участь в управлінні компанією [1], [36].

- За походженням капіталу, що інвестується:
  - державні вкладення, що здійснюють центральні або місцеві органи влади за рахунок бюджетів, позабюджетних фондів і позикових коштів, а також державні підприємства й установи за рахунок власних і позикових коштів;
  - приватні є вкладення коштів, що здійснюють фізичні особи, а також підприємства недержавної форми власності, насамперед – колективні;
  - змішані вкладення, що здійснюють резиденти та нерезиденти;
  - іноземні вкладення, що здійснюють іноземні громадяни, юридичні особи і держава [36].
- За регіональною ознакою:
  - внутрішні - вкладення коштів в об'єкти інвестування, які розміщені в територіальних межах даної країни;
  - зарубіжні - вкладення коштів в об'єкти інвестування, які розміщені за межами території даної країни. До таких інвестицій відносять придбання різноманітних фінансових інструментів інших країн – акцій закордонних компаній, облігацій інших держав тощо.
- За ступенем ризику:
  - безризикові (іноді ще називають «консервативні») - класифікація саме цього виду інвестицій є скоріше умовною, оскільки реальний ризик втратити актив чи очікуваний дохід все-таки існує. В деяких, розвинених в економічному відношенні країнах, де дуже добре функціонують фінансово-кредитні інструменти, вкладення капіталу в короткострокові державні цінні папери (облігації) чи депозитні сертифікати найбільш стабільних банків вважають еталонними, тому саме оцінка надійності таких вкладів та їх відсоткова ставка є точкою відліку інвестиційного ризику;

- ризикові - ризик провальності проекту є критичним і значно перевищує середні значення на ринку (можливість втратити усього валового доходу від реалізації певного інвестиційного проекту);
- спекулятивні або агресивні залучення інвестиційних ресурсів у найбільш ризикові проекти або фінансові інструменти. Вони, як правило, за умови успішності, є найбільш прибутковими, однак є можливість втрати всіх активів компанії і повного банкрутства інвестора (акції венчурних компаній, опціони та ф'ючерси, облігації з високими ставками) [36].

Останнім часом в економічній літературі визначилися нові види інвестицій – інноваційні (вкладення в нововведення) та інтелектуальні (вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського та суміжних з ним прав) [3].

Всі окреслені види інвестицій та їх обсяги передусім залежать від середовища інвестування.

1.2. Специфіка міжнародної інвестиційної діяльності та фактори, що її формують

Специфікою інвестиційної діяльності називається ряд фінансово-економічних передумов, що детермінують можливість та ефективність ведення бізнесу в конкретному регіоні чи країні. У більш широкому розумінні під цим терміном прийнято розглядати такі фактори: політичні, географічні, історичні, культурні, правові, соціально-економічні, організаційні, фінансові, динаміку макроекономічних показників, наявність чи відсутність природних ресурсів, демографічну ситуацію, рівень розвитку законодавчої бази, валютну та фіскальну політику, прозорість та стабільність економічної системи. Отже, це чинники, які вітчизняні та іноземні інвестори беруть до уваги, приймаючи інвестиційне рішення.

Із точки зору науковців, інвестиційну привабливість держави можна визначити факторами як об'єктивного характеру, так і суб'єктивного характеру.

Для підвищення інвестиційної привабливості необхідно враховувати низку факторів:

- інституціональні (внутрішня і зовнішня політична стабільність; нормативно-законодавча платформа країни та загальнодержавна політика щодо залучення інвестицій; прозорість та об'єктивність судової системи; стабільність господарського, фінансового і податкового права; національний менталітет; ступінь втручання держави в економіку; гарантія прав і свобод особи; захищеність прав інтелектуальної власності);
- економічні (зростання ВВП; регулювання розміру внутрішнього та зовнішнього боргів; зменшення рівня тіньової економіки; загальний стан національної економіки; стабільність національної валюти та виваженість фінансової політики; характеристика та стан банківської сфери; ринкова та інвестиційна інфраструктура; податки і митні тарифи; вартість та кількість робочої сили; доступ до засобів виробництва (наявність або відсутність приватизації); рівень конкурентоздатності на світових та внутрішніх ринках, членство у міжнародних організаціях та угодах) [7].

Особливу увагу при оцінці економічного потенціалу країни інвестори приділяють політиці органів влади, що спрямована для підвищення інвестиційної репутації. А саме: рівень і якість співпраці держави з інвесторами (як вітчизняними, так і іноземними), відкритість та ставлення до ТНК, мотивація населення (юридичних та фізичних осіб) до створення фінансово привабливих проектів:

- політично-правові (дієва законодавча база, управління інвестиційною діяльністю на рівні органів виконавчої влади; рівень корумпованості та бюрократизації органів влади; участь у міжнародних конфліктах (військова агресія проти інших сторін); стабільність політичної ситуації всередині держави; наявність законодавства, що відповідає потребам часу; страхування та гарантування вкладів інвесторів, зручність податкової системи; існування ефективного законодавства, що регулює зовнішні фінансово-економічні відносини; прозорість політико-адміністративної та

судової системи; легкість відкриття та закриття підприємства; отримання ліцензій);

- міжнародні (співпраця з міжнародними організаціями, підвищення міжнародного рейтингу країни);
- фінансові (регулювання розміру відсоткової ставки за кредитами, доходність бюджету);
- соціально-психологічні (кількість населення; достатній рівень забезпеченості населення; рівень охорони здоров'я і медичного обслуговування, нормальні житлові умови; стан ринку праці та міграційних настроїв населення; рівень освіченості та кваліфікаційної підготовки робочої сили; рівень соціального розвитку суспільства; відкритість населення до представників інших націй та віросповідань; ступінь політичної активності населення; криміногенна ситуація у державі);
- інфраструктурні фактори (вигідність географічного розміщення країни; наявність: трудових, земельних, енергетичних, науково-технічних ресурсів, розгалуженість, доступність та якість системи логістики, ринкових інститутів, медіа ресурсів та засобів зв'язку; рівень впровадження інноваційних технологій; ступінь легкості підключення до джерел енергопостачання);
- загальні умови господарювання (розвиток галузей матеріального виробництва, підтримка екологічної безпеки);
- розвиток ринкової економіки (наявність вільної конкуренції, стабілізація рівня інфляції) [7].

Специфіка міжнародної інвестиційної політики в Україні, що створюється компетентними органами влади, покликана задля досягнення таких пріоритетних цілей:

- зниження соціальної напруги та досягнення ефективного рівня асигнувань на потреби суспільства;

- залучення прямих іноземних капіталовкладень, отримання іноземних кредитів на вигідних умовах, створення спільних підприємств вітчизняними та зарубіжними бізнесменами;
- зменшення розмірів фонду виробничого будівництва на основі державних коштів та формування надійних приватних інвестиційних джерел;
- пришвидшення оновлення та модернізації виробничого обладнання;
- збільшення темпів розвитку виробничих галузей, а також фармацевтичної промисловості;
- розвиток паливно-енергетичної бази, впровадження енергозберігаючих методик та обладнання, достатнє забезпечення людей вітчизняними товарами;
- перехід до нової моделі децентралізованої інвестиційної політики з метою зменшення залежності економічних систем регіонів від безповоротних централізованих капіталовкладень [7].

Під визначенням державного регулювання інвестиційної діяльності прийнято розуміти законодавчо закріплені норми і методи адміністративного чи економічного регулювання, що застосовують компетентні органи усіх рівнів державної влади з метою підвищення ефективності капіталовкладень, забезпечення надійності умов для вкладів у різні інвестиційні проекти, вирішення задач соціального та економічного розвитку країни як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих регіонів. Чинна правова система містить більш ніж 150 законів та безліч інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність.

Відповідно до них, усі суб'єкти інвестиційної діяльності мають однакові права на: здійснення інвестиційної діяльності у всіх її вираженнях, а також вільно розпоряджатись активами (об'єктами інвестувань); незалежно визначати цілі, напрямки, обсяги та види інвестицій; залучати на договірній основі будь-яких інших учасників інвестиційного процесу задля реалізації певного проекту, здійснювати контроль за цільовим використанням фінансових ресурсів [3], [19].

Державні органи можуть використовувати адміністративні та економічні інструменти впливу для активізації інвестиційного процесу у країні.

Адміністративні інструменти впливу - це механізми регулювання являють собою безпосередній вплив держави на усі інші суб'єкти інвестиційної діяльності, оскільки органи влади мають виключне право і можливість здійснювати контроль шляхом регламентів, обмежень, заборон, дозволів. Прикладами таких інструментів є законодавчі та нормативні документи.

Економічні інструменти впливу – це такі механізми і підходи, за допомогою яких держава стимулює інвесторів приймати певне інвестиційне рішення як на користь самого капіталовкладчика, так і для розвитку суспільства в цілому.

Задля досягнення найбільшого ефекту у сфері інвестування, держава поєднує обидва вищезазначених інструмента впливу. Активізація інвестиційної діяльності значною мірою також залежить від успішної реалізації фінансової, кредитної, цінової, фіскальної, монетарної та інвестиційної політики [39].

1.3. Нормативно-правове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні

Нормативно-правове забезпечення інвестиційної політики в Україні було розпочате в 1991 р. Законом України «Про інвестиційну діяльність», яким було передбачене створення пільгових умов для інвесторів, які функціонують у пріоритетних сферах та державне регулювання інвестиційної діяльності за допомогою податкової, кредитної, амортизаційної, цінової політики, а також державної фінансової підтримки, застосування державного замовлення у сфері капітального будівництва, страховий захист інвестицій. На подальший розвиток механізму економіко-правового регулювання інвестиційного процесу вплинули положення Концепції регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України у 1995 р. Концепція, зокрема, визначала основні засади державної організації та регулювання інвестиційної діяльності: пріоритетність (орієнтація на державні пріоритети); децентралізація (передача функцій забезпечення інвестицій

суб'єктам господарювання); розвиток конкуренції в інвестиційній сфері; перехід від бюджетного фінансування до державного кредитування; підтримка змішаного інвестування проектів і програм; створення механізмів страхування інвестицій [38].

На сьогодні правова система України включає велику кількість законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в інвестиційній сфері. При цьому основою нормативно-правового регулювання в зазначеній сфері є закони. Серед них також кодекси, постанови, укази, положення, інструкції та інші документи, що спрямовані на регулювання безпосередньо інвестиційних відносин, а також відносин, які побічно стосуються інвестиційної діяльності. До останніх належать кодекси України: Податковий, Митний, Бюджетний, Земельний та ін., які здебільшого є зосередженими на регулюванні відповідних відносин, але побічно зачіпають і регулювання інвестиційної діяльності [11, с. 90 - 100].

З найбільш відомих варто пригадати наступні:

- Закон України «Про інвестиційну діяльність», основні положення якого направлені на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Вказаним нормативно-правовим актом встановлено загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України, визначено загальні положення та порядок здійснення інвестиційної діяльності, державного регулювання інвестиційної діяльності, гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій тощо.
- Закон України «Про іноземні інвестиції»,
- Закон України «Про режим іноземного інвестування», положення якого врегульовують відносини, зокрема, щодо державних гарантій захисту іноземних інвестицій, державної реєстрації та контролю за здійсненням

інвестицій, діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, розгляду спорів тощо.

- Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні», спрямований на захист інвестицій, прибутків, законних прав та інтересів іноземних інвесторів на території України. Законом визначено правовий режим діяльності іноземних інвесторів та гарантії держави щодо здійснення інвестиційної діяльності на території України.

Саме ці нормативно-правові документи і створюють специфіку вітчизняної інвестиційної діяльності [30], [31], [32], [29].

Слід звернути увагу, що значну частину вітчизняного законодавства становлять міжнародні правові акти, учасником яких є Україна: багатосторонні міжнародні угоди, конвенції, які спрямовані як на захист іноземних інвестицій, так і на врегулювання інших питань. До таких документів можна віднести, зокрема, Конвенцію про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 року (ратифіковано Законом України від 16 березня 2000 року № 1547-III) [16].

Крім того, в інвестиційній сфері діє велика кількість міжурядових угод про сприяння та взаємний захист інвестицій, які укладаються урядом України із урядами відповідних країн, та якими регулюються основні питання взаємин сторін такого договору в галузі інвестиційної діяльності.

Аналіз стану правового регулювання в інвестиційній сфері України свідчить про те, що інвестиційне законодавство потребує подальшого вдосконалення, адже, незважаючи на розгалужену систему правових актів, говорити про цілісну і взаємоузгоджену систему законодавства наразі передчасно.

Національне законодавство у сфері регулювання інвестиційної діяльності нестабільне, нормативно-правова база зазнає постійних змін, оскільки в процесі її формування одні нормативно-правові акти приймаються, інші відміняються, або їх положення знаходять своє відображення в інших нормативно-правових актах.

Разом з тим в останні роки все ж слід констатувати певні позитивні зрушення у зазначеній сфері. З метою удосконалення законодавчого

врегулювання в останній період було ухвалено цілу низку нормативно-правових актів.

Важливим і проблемним питанням упродовж всього періоду формування нормативно-правової бази іноземного інвестування в Україні залишається порядок і умови реєстрації інвестицій. Залишаються не визначеними терміни реєстрації, оплати реєстрації та переліку необхідних документів для реєстрації, що можуть відрізнятися в залежності від вимог реєструючого органу (яким, за суттю, залишаються місцеві державні адміністрації). Відповідно пільги підприємствам надаються лише після внесення належним чином зареєстрованих інвестицій.

Міжнародні нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність, становлять значну частину вітчизняного законодавства.

До таких документів можна віднести міжнародні угоди про заохочення (стимулювання) та захист інвестицій, у яких закріплюються обов'язки держав відносно поводження з іноземними інвесторами, а також механізми врегулювання спорів, що виникають на цій основі.

Іншим видом угод, що регулюють інвестиційну діяльність на міжнародному рівні, є угоди про уникнення подвійного оподаткування.

Дуже часто, за випадку іноземного інвестування, країна-інвестор та країна-реципієнт інвестицій претендують на отримання доходів від підприємницької діяльності. Тоді виникають проблеми, пов'язані з подвійним оподаткуванням [9].

Вирішенням цієї проблеми є укладання угод про уникнення подвійного оподаткування. У світовій практиці існують дві моделі таких угод:

- модель, запропонована ОЄСР, у якій перевага надається принципу резидентності, тобто податки сплачуються в країні, яка вкладає кошти;
- модель, між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, підготовлена ООН, у якій перевага надається принципу територіальності, тобто податки сплачуються в країні, де здійснюється підприємницька діяльність.

Про досконалість створеної законодавчої бази в Україні говорити поки що зарано. У чинному законодавстві продовжує існувати багато суперечностей, що заважають запровадженню та нормальному функціонуванню моделі інвестиційного розвитку.

Не виконується й інший, не менш важливий принцип правового регулювання, згідно з яким нормативно-правова база інвестиційної діяльності має бути стабільною, адже найголовнішою передумовою ефективного розвитку інвестиційної діяльності в Україні повинна бути її надійна правова база.

Пряма державна підтримка рівня та інтенсивності інвестиційних процесів в економіці, як свідчить аналіз світової практики, розглядається як вирішальна умова її структурної перебудови, що призведе до підвищення темпів економічного зростання [6, с. 259-266].

Гальмівним чинником покращення міжнародної інвестиційної привабливості України та найбільш суперечливою є система надання дозволів, яка потребує системної реформи. Для здійснення реформи необхідно насамперед завершити інвентаризацію усіх документів дозвільного характеру, що видаються суб'єктам господарювання, узагальнити перелік документів дозвільного характеру та визначити недоцільні та непередбачувані законами України дозвільні документи, ініціювати законодавче визначення переліку видів діяльності, для яких слід отримувати дозволи.

Інвестиційна політика кожної держави має відповідати загальнонаціональним стратегічним цілям та інтересам. Не є винятком і Україна, стратегічним завданням якої є економічне зростання та поліпшення добробуту народу через реалізацію моделі інвестиційного розвитку держави. Для цього необхідно сформувати інституційне середовище, сприятливе до інвестиційних процесів, негайно вдосконалити систему нормативно-правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Це сприятиме збільшенню обсягу інвестиційних ресурсів за рахунок всіх джерел, їх ефективному використанню і визначенню пріоритетних напрямів та забезпеченню ефективного використання капіталовкладень. Для покращення інвестиційної привабливості в Україні

необхідно зробити все можливе, щоб зарубіжні інвестори не боялися вкладати кошти в економіку нашої країни [9].

Висновки до першого розділу

В першому розділі було розглянуто теоретичні засади міжнародної інвестиційної привабливості держави: сутність та класифікація, специфіка та фактори, що її формують, нормативно-правове забезпечення.

Що дозволяє зробити висновки, в економічній теорії немає одного найбільш точного та повного визначення поняття інвестиційна привабливість. Кожний автор у своїх працях висвітлює це поняття з різних боків. У результаті проведеного дослідження теоретико-методичних основ поняття «інвестиційна привабливість» визначено, що це інтегральна характеристика умов та чинників з позиції перспективності створення інвестиційного клімату, достатнього рівня розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, реальних можливостей отримання інвестиційних ресурсів та реалізації інших факторів, які суттєво впливають на формування прибутковості інвестицій і обмеження інвестиційних ризиків.

Інвестиційна привабливість країни є критерієм зрілості ринкових реформ, довіри світового співтовариства до економічної ситуації в даній країні. Інвестиційна привабливість є головним параметром, що визначає вибір орієнтирів і пріоритетів інвестиційної діяльності. Міжнародна інвестиційна привабливість це індикатор ефективності економічної політики як на макро-, так і на мікрорівнях. Як комплексний показник він зазнає впливу багатьох чинників прямої та опосередкованої дії. В економіці для обліку, планування та підвищення ефективності інвестицій необхідна їх науково обґрунтована класифікація. Таким чином інвестиції поділяються: за терміном інвестування на 2 періоди (короткострокові та довгострокові); за формою власності (державні, приватні, іноземні, змішані); за ступенем ризику інвестиції (безризикові, ризикові, спекулятивні); за видами цінностей (матеріальні та нематеріальні, фінансові); за

регіональною ознакою (внутрішні та зарубіжні); за характером участі суб'єкта в інвестуванні (прямі та портфельні).

Специфікою міжнародної інвестиційної діяльності є ряд фінансово-економічних передумов, що детермінують можливість та ефективність ведення бізнесу в країні. До уваги беруться такі фактори: економічні, правові, міжнародні, географічні, фінансові, психологічні, загальні умови господарювання, наявність вільної конкуренції, стабілізація рівня інфляції, наявність чи відсутність природних ресурсів, валюта та фіскальна політика, прозорість та стабільність економічної системи.

Розглянуто нормативно-правове забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні, що дозволяє зробити висновки. На сьогодні інвестиційна діяльність України регулюється великою кількістю правових актів, які часто суперечать одне одному. Незважаючи на розгалужену систему нормативно-правових актів, що регулюють інвестиційну діяльність, говорити про цілісну і взаємоузгоджену систему законодавства в цій галузі поки що не доводиться. Нормативно-правове забезпечення процесу регулювання іноземного інвестування з моменту набуття Україною незалежності кілька разів зазнавало істотних змін, які стосувалися, головним чином, надання та наступного, припинення дії пільг та преференцій для іноземних інвесторів, що негативно відбивалося на ефективності реалізації інвестиційних проектів за участі іноземного капіталу. Проте, нормативно-правова база, що регулює сферу інвестування потребує постійного вдосконалення та оновлення, що прямим чином впливає саме на покращення інвестиційної привабливості України. Зміни до законодавства мають бути підкріплені економічними та організаційно-інституційними заходами, спрямованими на вдосконалення інвестиційної політики держави. Розробка цілісної та стабільної правової бази, є однією з головних умов поліпшення інвестиційної привабливості і збільшення обсягів іноземних інвестицій в економіку України.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

2.1. Оцінка інвестиційної привабливості України

Для оцінювання значення прямих іноземних інвестицій для розвитку економіки України скористаємося таким відносним показником, як частка прямих іноземних інвестицій у ВВП країни (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розрахунок частки прямих іноземних інвестицій у ВВП

Роки	Прямі інвестиції в Україну (акціонерний капітал та боргові інструменти), млн дол США	Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах, млн. грн. (1)	Офіційний курс гривні до долара США (за 100 од.), грн.	Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах, млн. дол. США	Частка прямих інвестицій ВВП України, %
2010	44257, 50	913345	798, 50	114382, 6	38, 7
2011	51394, 90	1079346	796, 17	135567, 3	37, 9
2012	56403, 00	1299991	798, 98	162706, 3	34, 7
2013	62092, 10	1404669	799, 30	175737, 4	35, 3
2014	63953, 70	1465198	799, 30	183310, 1	34, 9
2015	46653, 90	1586915	1576, 856	100637, 9	46, 4
2016	40005, 30	1988544	2400, 0672	82853, 7	48, 3
2017	38796, 90	2385367	2719, 0863	87726, 8	44, 2
2018	40020, 90	2983882	2806, 722	106312, 0	37, 6
2019	40514, 10	3558706	2768, 826	128527, 6	31, 5

Примітки: (1) – значення ВВП на кінець звітного року порівняно до значення ВВП станом на 01. 01 наступного після звітного року.

Джерело: складено та розраховано автором на основі [50 - 52].

Частка прямих іноземних інвестицій у ВВП України відображає активність іноземних інвесторів в країні та протягом 2010 – 2019 рр. коливається в межах 31,5 – 48, 3 %, проте, як показує світовий досвід, обсяг прямих іноземних інвестицій не повинен перевищувати 6 % ВВП. Це демонструє значну залежність економіки України від зовнішнього фінансування, що становить загрозу фінансово-економічній безпеці України. Як свідчать результати розрахунку (табл. 2. 1), починаючи з 2016 р. знижується частка прямих інвестицій за рахунок зростання ВВП України в доларовому еквіваленті, незважаючи на зростання офіційного курсу національної валюти до долара США [50 - 52].

Зробимо дослідження інвестиційної привабливості країни, для цього потрібно провести аналіз інвестиційної діяльності. На рисунках 2.1., 2.2., 2.3. подано показники інвестування економіки України, а також розрахунки, необхідні для порівняння частка інвестицій у ВВП із нормативним показником в 2017 – 2019рр.

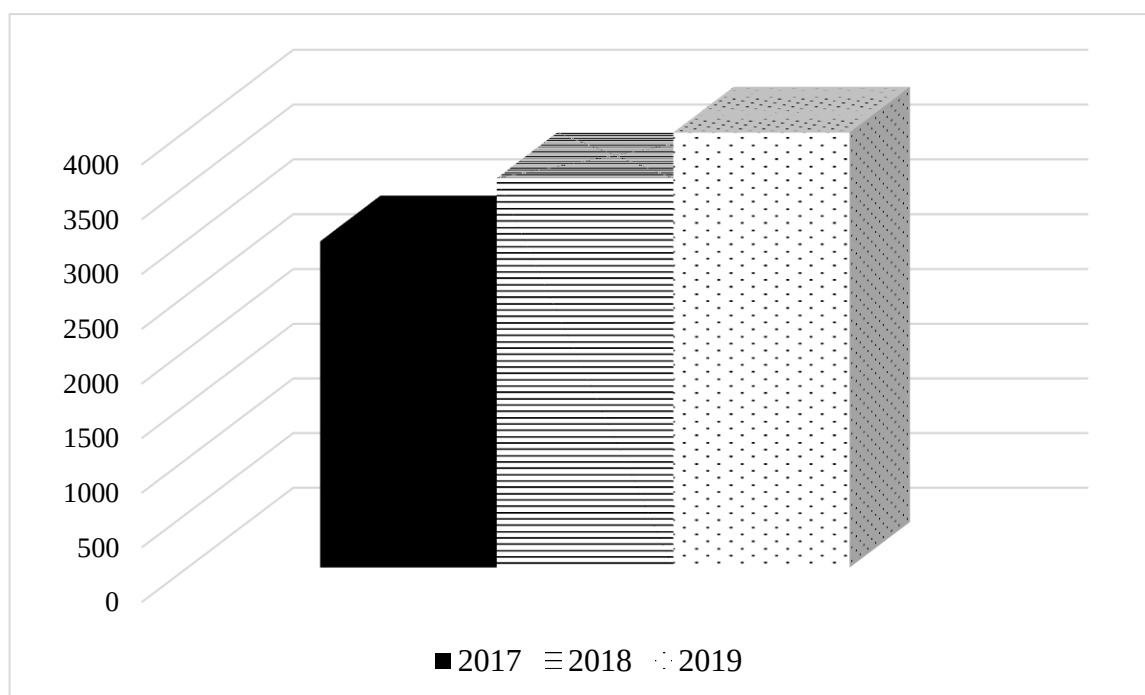

Рис.2.1. ВВП у фактичних цінах

Джерело: розроблено автором на основі [50 - 52].

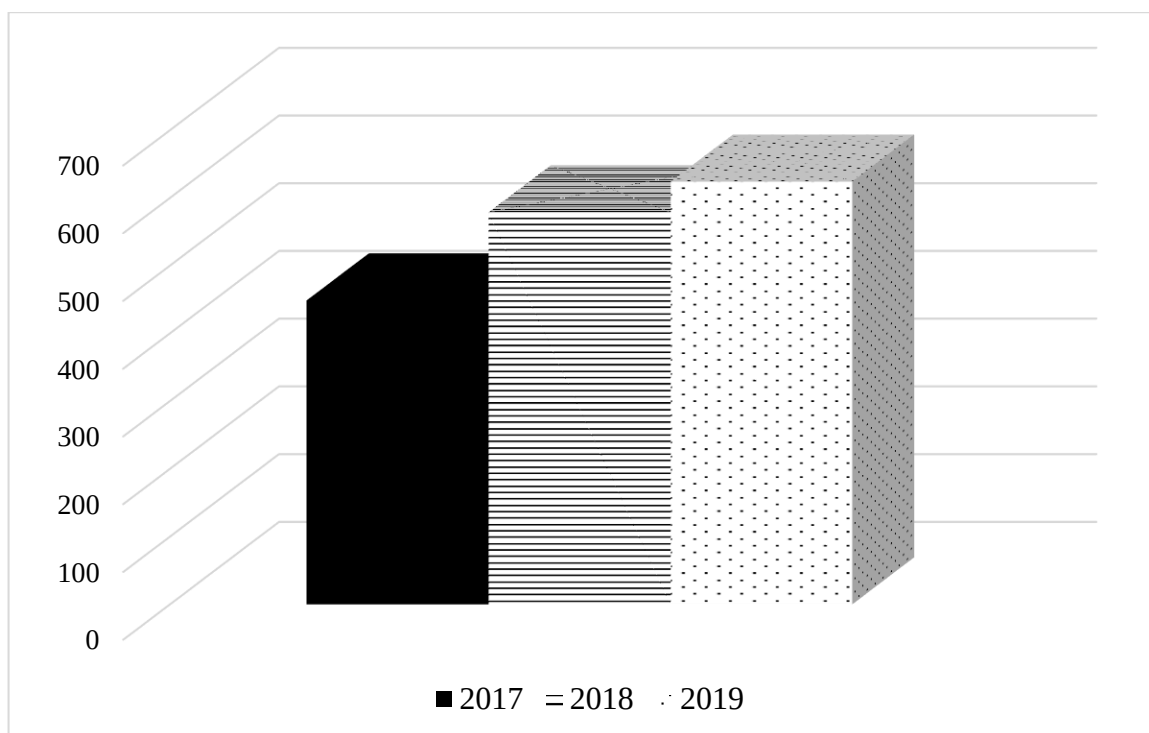

Рис.2.2. Капітальні інвестиції у фактичних цінах

Джерело: розроблено автором на основі [50 - 52].

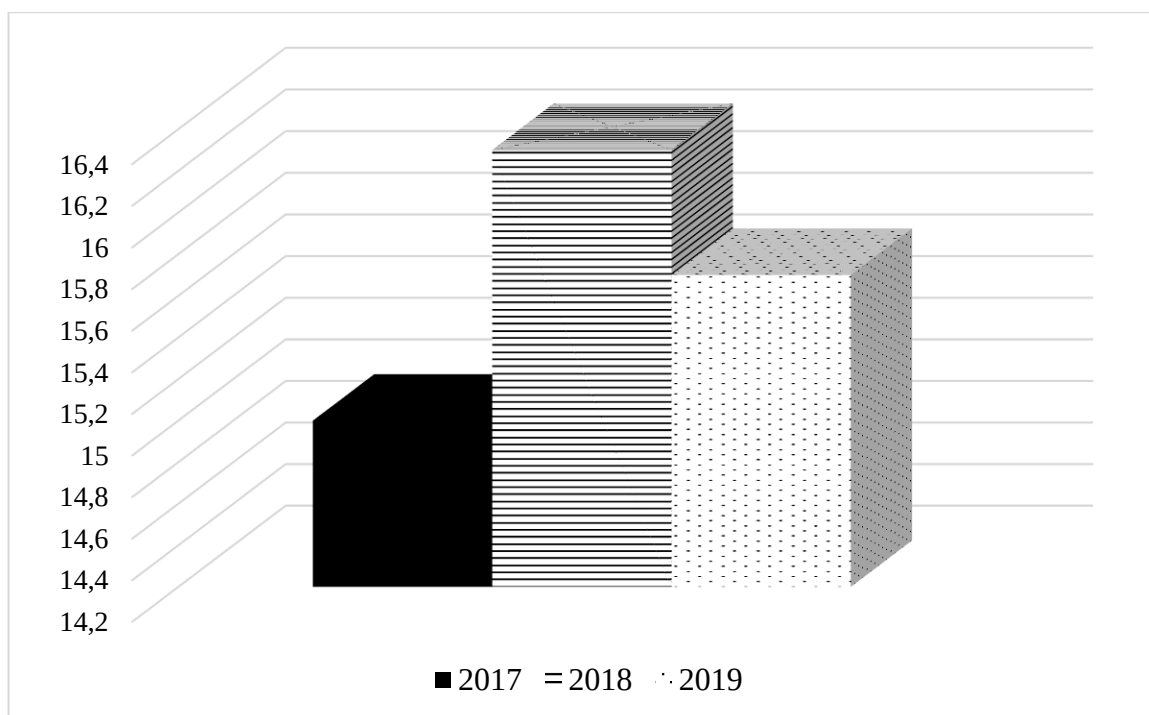

Рис.2.3. Капітальні інвестиції (% ВВП)

Джерело: розроблено автором на основі [50 - 52].

Негативна динаміка спостерігається щодо співвідношення капітальних інвестицій до ВВП, а цей показник вважається важливим індикатором

економічної безпеки країни в усьому світі. Так, в динаміці 2017 - 2019 років рівень капітальних інвестицій у відсотках до ВВП коливався в межах 15 – 16 %, найнижче значення показав у 2017 році – 15,0 %. Станом на 2019 р. в Україні капітальні інвестиції склали 15,7 % від ВВП при загальновизнаному нормативному значенні у 25 %. Це свідчить про дефіцит інвестиційних ресурсів в Україні та послаблення її інвестиційної активності. Україні потрібно збільшувати інвестиції, і вони мають сягати понад 25 – 30 % від ВВП щорічно.

Також потрібно провести аналіз обсягів капітальних інвестицій станом на 2018 - 2019 роках за різними класифікаційними ознаками. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування представлені у таблиці 2.2. Аналіз засвідчив, що у 2018 році основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 70,8% загального обсягу, що в абсолютному значенні складає 409585,5 млн. грн.

Таблиця 2.2

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

	Використано капітальних інвестицій у 2018 р.		Використано капітальних інвестицій у 2019 р.	
	млн грн.	у % до загального обсягу	млн грн.	у % до загального обсягу
Усього	578726, 4	100, 0	584448, 6	100, 0
<i>у т. ч. за рахунок</i>				
<i>коштів державного бюджету</i>	22814, 1	3, 9	29536, 7	5, 0
<i>коштів місцевих бюджетів</i>	50355, 5	8, 7	56047, 5	9, 6
<i>власних коштів підприємств та організацій</i>	409585, 5	70, 8	397771, 5	68, 1
<i>кредитів банків та інших позик</i>	44825, 4	7, 8	40983, 1	7, 0

Продовження таблиці 2.2

<i>коштів іноземних інвесторів</i>	1795, 5	0, 3	3541, 4	0, 6
<i>коштів населення на будівництво житла</i>	34645, 7	6, 0	32666, 4	5, 6
<i>інших джерел фінансування</i>	14704, 7	2, 5	23902, 0	4, 1

Джерело: складено на основі Держстат України 2018 – 2019 рр. [49]

Порівняємо з обсягом капітальних інвестицій за джерелами фінансування за 2019 рік. Можна побачити, що у 2019 році, як і в 2018 році основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 68, 1 % загального обсягу, що складає 397771,5 млн. грн.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у 2019 році освоєно 68, 1 % капіталовкладень. Капітальні інвестиції за рахунок коштів держави займають незначну частку, в середньому 5, 0 % від загальної суми капітальних інвестицій.

Це відображає недосконалість інвестиційної політики країни. Частка капітальних інвестицій за рахунок іноземних інвесторів також незначна, в середньому 0, 6 %. Така мала частка коштів іноземних інвесторів обумовлена тим, що Україні притаманний несприятливий інвестиційний клімат, який характеризується економічною та політичною нестабільністю, низьким рівнем загальнооекономічного розвитку країни, недостатнім розвитком ринкової та інвестиційної інфраструктури, низькою купівельною спроможністю населення.

Тому іноземні інвестори не хочуть вкладати свої кошти в економіку України, боячись усіх ризиків та не отримання очікуваних результатів. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах становила 7, 0 %.

Така структура джерел фінансування інвестицій, зокрема домінування в ній внесків за рахунок власних коштів підприємств та організацій, ставить в

залежність розвиток вітчизняних підприємств та їх інвестиційну активність від їх прибутковості [49].

Сьогодні в Україні ми спостерігаємо, що обсяг інвестицій не зростає, а навпаки, стрімко скорочується (приплив інвестицій менше ніж відтік). Найбільше інвестували в економіку України у 2019 році ніж у 2018 році: Кіпр – на 761 млн. доларів, Нідерланди - на 438 млн. доларів, РФ – на 220 млн. доларів, Швейцарія - на 133 млн. доларів, Німеччина – на 89, 9 млн. доларів.

Усього Держстат нарахував 34, 7 млрд. доларів іноземних інвестицій в економіку України, 78 % з них (27, 2 млрд. доларів) йде на країни ЄС.

Найбільші інвестори в Україну 2019 році: Кіпр – 10303, 2 млн. доларів, Нідерланди – 7556, 5 млн. доларів, Велика Британія – 2038, 3 млн. доларів, Німеччина – 1791, 3 млн. доларів, Швейцарія – 1685, 4 млн. доларів (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Структура прямих іноземних інвестицій до України країнами донорами за 2018 - 2019 рр.

Країни	Прямі іноземні інвестиції		
	2018	2019	Зміна, млн. дол. США
<i>Кіпр</i>	9542, 1	10303, 2	761, 1
<i>Нідерланди</i>	7118, 2	7556, 5	438, 3
<i>Великобританія</i>	2131, 0	2038, 3	-92, 7
<i>Швейцарія</i>	1552, 1	1685, 4	133, 3
<i>Німеччина</i>	1701, 4	1791, 3	89, 9
<i>Австрія</i>	1150, 0	1209, 4	59, 4
<i>Віргінські Острови</i>	1040, 2	1065, 5	25, 3
<i>Франція</i>	744, 4	818, 7	74, 3
<i>Російська Федерація</i>	597, 8	817, 9	220, 1
<i>Польща</i>	631, 7	677, 0	45, 3

Джерело: розроблено автором за даними [49].

У таблиці 2.4 наведено зміну надходжень іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності у 2016 та 2019 роках та розподіл прямих інвестицій за галузями у 2019 році.

Таблиця 2.4

Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності, %

Види економічної діяльності	Структура ПІІ, %		Відхилення, 2019 р. до 2016 р.
	2016	2019	
Промисловість	30, 8	33, 0	+2, 2
Сільське, лісове та рибне господарство	1, 6	1, 7	+0, 1
Будівництво	3, 2	2, 9	-0, 3
Фінансова та страхова діяльність	13, 5	10, 9	-2, 6
Інформація та телекомунікації	6, 5	6, 8	+0, 3
Оптова та роздрібна торгівля	15, 9	16, 7	+0, 8
Операції з нерухомим майном	11, 7	12, 4	+0, 7
Професійна, наукова та технічна діяльність	7, 0	6, 3	-0, 7
Інші види економічної діяльності	9, 8	9, 3	-0, 5
Усього	100, 0	100, 0	0, 0

Джерело: розроблено автором за даними [49].

Серед топ-сфер, куди інвестують іноземці в Україні: промисловість – 33, 0 %, оптова і роздрібна торгівля - 16, 7 %, фінансова та страхова діяльність – 10, 9 %, операції з нерухомістю - 12, 4 %, професійна, наукова і технічна діяльність - 6,3 %.

У сферу «Інформації та телекомунікацій» за 2019 рік інвестували 22 млн. доларів, за весь час - 2, 2 млрд доларів або 6, 8% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

Протягом останніх років в Україні відбулись кардинальні зміни, оскільки затяжна криза охопила усі сфери суспільно-економічного життя: політичну, економічну, соціальну і призвела до посилення територіальних диспропорцій, особливо це помітно у розрізі показників виробничих потужностей та рівня добробуту в суспільстві [12].

Оцінка інвестиційної привабливості повинна здійснюватися комплексно, шляхом співставлення аналітичних та прогностичних показників, інвесторам вирахувати статистичну оцінку того чи іншого фактору впливу, зокрема темпи зростання ВВП та ВВП на душу населення, зробити прогнози макроекономічних показників, оцінити кредитоспроможність суб'єкта, зрозуміти політику держави в області оподаткування, штрафів, корумпованості структур, а також більш чітко проаналізувати геополітичне становище регіону, що дасть змогу інвестору прийняти рішення стосовно доцільності вкладення капіталу [2].

Доцільно також розглянути розвиток економіки України за 2012 – 2019 роки. За даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ), розглянемо розмір валового внутрішнього продукту (ВВП) (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка обсягу ВВП України

Роки	Номінальний ВВП				ВВП на одну особу			
	млн дол. США	%	млн грн.	%	грн.	%	дол. США	%
2012	175781		1408889		30912,5		3856,8	
2013	183310	+4,3	1454931	+3,3	31988,7	+3,5	4030,3	+4,5
2014	131805	-28,1	1566728	+7,7	35834,0	+12,0	3014,6	-25,2
2015	90615	-31,3	1979458	+26,3	46210,2	+29,0	2115,4	-29,8
2016	93270	+2,9	2383182	+20,4	55853,5	+20,9	2185,9	+3,3
2017	112154	+20,2	2982920	+25,2	70224,3	+25,7	2640,3	+20,8
2018	130832	+16,7	3558706	+19,3	84192,0	+19,9	3095,2	+17,2
2019	153781	+17,5	3974564	+11,7	94589,8	+12,4	3659,8	+18,2
2020			4194102	+5,5	100432,5	+6,2		

Дані 2012-2019 рр.

Дані 2020 р.

Джерело: розроблено автором на основі даних [48].

Як бачимо ВВП у 2012 році становив 175781 млн. дол. США за 7 років ситуація змінилась, ВВП у 2019 році впав. Як видно з таблиці 2.5 в Україні невисокі темпи росту ВВП і ВВП на одну особу.

У додатку Б, схема 2.1 наведено методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості економіки країни. Основними показниками оцінки інвестиційної привабливості на макрорівні є: World Bank Group, Standard & Poors Rating Services, Moodys Investors Service. Вони оцінюють інвестиційну привабливість країни за різними групами показників, які майже не пов'язані між собою. Також оцінка інвестиційної привабливості країни проводиться за допомогою сукупної оцінки інвестиційної привабливості галузей національної економіки, а саме прибутковість галузі, перспективність розвитку галузі та інвестиційні ризики [17].

Наступним кроком інвесторів буде оцінка інвестиційної привабливості різних підприємств на основі існуючих підходів, які існують у міжнародній та вітчизняній практиці. Кожен інвестор обирає для себе найбільш підходящий підхід у залежності від того, який результат від інвестиційних ресурсів він хоче отримати. При цьому, коли мова йде про залучення іноземних інвесторів, поняття інвестиційної привабливості має розглядатись як показник саме міжнародної інвестиційної привабливості. Визначення міжнародної інвестиційної привабливості об'єкта інвестування здійснюється на основі визначення інвесторами доцільності капітальних вкладень, вибору в придбанні альтернативних об'єктів і купівлі акцій окремих підприємств [28].

Індекс інвестиційної привабливості України за 2020 рік рівний 2, 51 із 5 можливих балів. На рисунку 2.4 наведено динаміку індексу інвестиційної привабливості України з 2012 по 2020 рр.

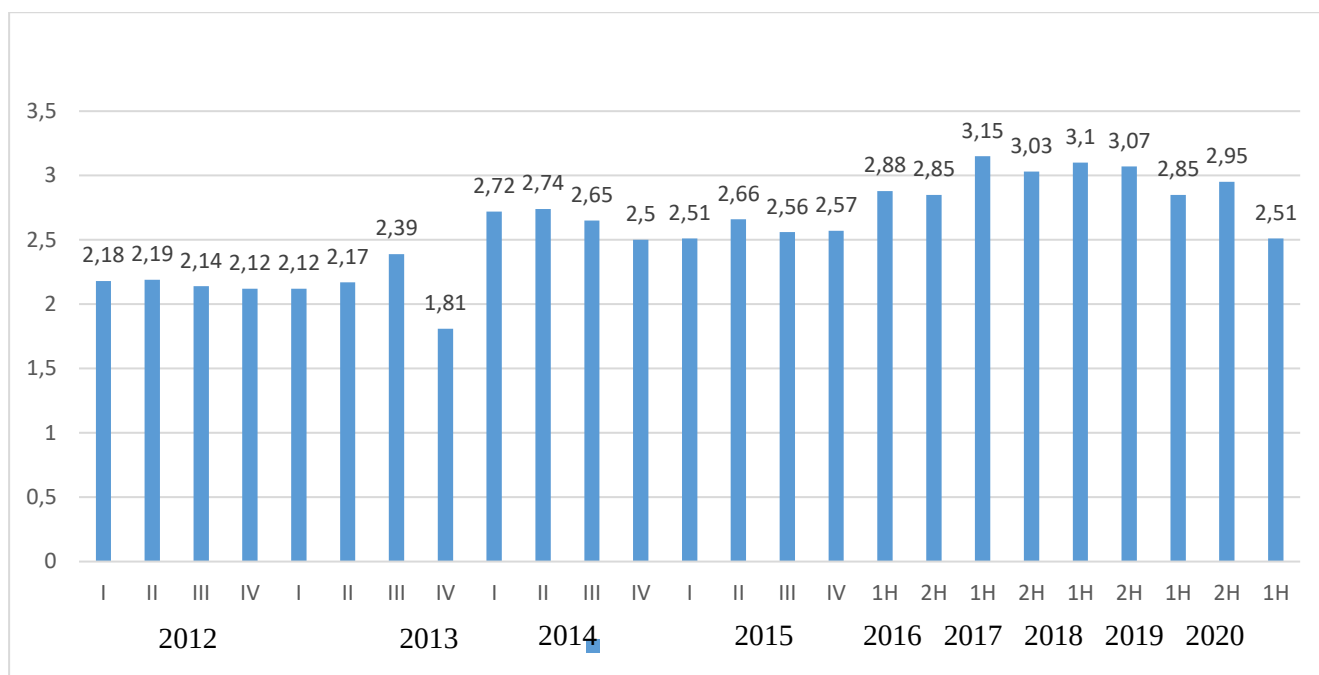

Рис.2.4. Індекс інвестиційної привабливості України 2012-2020рр.

Джерело: розроблено автором на основі [28, 17].

Проаналізувавши дані з рисунку 2. 4, бачимо, що інвестиційний клімат країни наразі нестійкий. Проте слід зазначити, що у 2018 році індекс інвестиційної привабливості мав тенденцію до зростання незважаючи на негативні фактори, які впливали на нього. За допомогою міжнародних рейтингів можна більш якісно проаналізувати інвестиційний клімат України. Економіка України знову визначена як «переважно не вільна» і за рівнем економічних свобод остання в Європі – такі дані останнього рейтингу американського аналітичного центру «Фонд «Спадщина» (The Heritage Foundation). За цими даними, показник економічних свобод в Україні – 54, 9 зі 100 можливих. Таким чином, зі 180 досліджених країн і територій вона 134. У 2019 році Україна мала 52, 3 бали і була 147-ю теж зі 180. Це дещо краще, ніж було в минулорічному дослідженні, але Україна все одно ще лишається посередині низки країн, які перебувають у другій найнижчій категорії економічних свобод. Загалом за індексом економічної свободи – Україна не є досить привабливою для інвесторів, оскільки індекс знаходиться на низькому рівні [45].

В таблиці 2.6 наведено місце України за рейтингом ведення бізнесу. Рейтинг дає можливість оцінити легкість ведення бізнесу за десятьма основними

показниками. Це не просто експертне дослідження, а й реалістичне. У ході створення рейтингу до уваги беруться не лише нормативно-правові акти, ухвалені країною протягом року. Важливе місце посідають ще й висновки підприємців про реальну дію законодавчих змін. Це своєрідний «декалог» міжнародного інвестора, маркери базових умов безпеки для інвестицій та захисту інтересів бізнесу. Рейтинг впливає на рішення бізнесменів щодо доцільності інвестицій у країну.

Таблиця 2.6

Динаміка рейтингу України за DOING BUSINESS у 2018 – 2020 рр.

Показники	Місце в рейтингу				
	2018	2019		2020	
			Приріст (+)		Приріст (+)
<i>Легкість ведення бізнесу</i>	76	71	+5	64	+7
<i>Реєстрація бізнесу</i>	52	56	-4	61	-5
<i>Реєстрація власності</i>	64	63	+1	61	+2
<i>Захист інвесторів</i>	81	72	+9	45	+27
<i>Одержання кредиту</i>	29	32	-3	37	-5
<i>Забезпечення виконання контрактів</i>	82	57	+25	63	-6
<i>Отримання дозволів на будівництво</i>	35	30	+5	20	+10
<i>Вирішення питання неплатоспроможності</i>	149	145	+4	146	-1
<i>Підключення до електромереж</i>	128	135	-7	128	+7
<i>Міжнародна торгівля</i>	119	78	+41	74	+4
<i>Оподаткування</i>	43	54	-11	65	-11

Джерело: розроблено автором на основі даних [46]

З даних наведених в таблиці 2.6 про місце України в рейтингу ведення бізнесу можна зробити такі висновки:

- Україна посіла 64 місце із 190 в показнику з легкості ведення бізнесу – це досить гарний результат.

- Отримання дозволів на будівництво (з 30-го на 20 місце). Україна спростила процес отримання дозволів на будівництво: усунула вимогу про наймання зовнішнього спостерігача і запровадила систему онлайн-повідомлень. Отримання дозволу на будівництво стало менш дорогим завдяки зменшенню пайового внеску.

- Підключення до електромереж (із 135-го на 128 місце). Україна спростила умови отримання електроенергії завдяки оптимізації випуску технічних умов і впровадженню системи географічної інформації. Країна підвищила надійність енергопостачання, запровадивши механізм компенсації за відключення електроенергії.

- Реєстрація власності (з 63-го на 61 місце). Україна спростила реєстрацію власності завдяки підвищенню прозорості системи управління земельними ресурсами.

- Захист міноритарних інвесторів (із 72-го на 45 місце). Україна посилила захист міноритарних інвесторів, вимагаючи більш докладного розкриття даних про операції компаній із зацікавленими сторонами, які можуть бути пов'язані з мажоритарними власниками.

- Міжнародна торгівля (із 78-го на 74 місце). Україна скоротила час на імпорт завдяки спрощенню вимог сертифікації відповідності для автозапчастин.

Україна посіла гарні місця за цими рейтингами, проте все одно слід покращувати свої результати.

Але є і погіршення:

- Отримання кредитів (з 32-го на 37 місце). Україна поліпшила доступ до кредитної інформації шляхом створення державного кредитного реєстру в

Нацбанку. Загалом реформа позитивна, але через більше зростання інших держав за цим компонентом Україна «просіла».

- Реєстрація бізнесу (з 56-го на 61 місце).
- Забезпечення виконання контрактів (з 57-го на 63 місце).
- Оподаткування (з 54-го на 65 місце).
- Вирішення питань неплатоспроможності (із 145-го на 146 місце) [46].

У щорічному рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business, який готує Світовий банк, Україна піднялася з 71 місця на 64 місце. В таблиці 2.7 наведено рейтинг країн світу за інвестиційною привабливістю.

Таблиця 2.7

**Рейтинг країн світу за інвестиційною привабливістю DOING BUSINESS –
2020 р.**

Місце	Країна
1	Нова Зеландія
2	Сінгапур
3	Гонконг
4	Данія
5	Південна Корея
6	США
7	Грузія
11	Литва
18	Естонія
19	Латвія
25	Казахстан
28	Російська Федерація
48	Молдова
49	Білорусь
64	Україна
190	Сомалі

Джерело: розроблено автором на основі [46].

Очолила рейтинг інвестиційної привабливості Doing business-2020 Нова Зеландія, серед країн пострадянського простору найвище розташувалась Грузія (сьоме місце).

На другому місці у загальному рейтингу – Сінгапур, на третьому – Гонконг. Замикають топ-5 Данія та Південна Корея.

Серед пострадянських країн – Литва на 11 місці, Естонія – 18, Латвія – 19, Казахстан – 25, РФ – 28, Молдова – 48, Білорусь – 49 (таблиця 2.7) [46].

Україна стрибнула на сім сходинок вгору в одному з найважливіших міжнародних рейтингів, так високо країна в Doing Business не піднімалася ще ніколи. Нинішній результат непоганий, але не найкращий.

2.2. Проблеми інвестиційної привабливості в Україні

Економіка України зростає, але існують численні бар'єри для збільшення ПІІ (Прямі Іноземні Інвестиції).

Сьогоднішня Україна – це суперечлива країна, що має безліч позитивних економічних індикаторів і в той же час зіткнулася з величезною кількістю викликів, як політичних, соціальних і проблемами безпеки.

Багато інвесторів проявляють інтерес до вітчизняного ринку, однак в той же час вони не поспішають вкладати ресурси і реалізувати масштабні інвестиційні проекти. Відповідно до аналізу, проведеного Європейською бізнес-асоціацією (ЕБА), Dragon Capital та Центром економічних стратегій до основних проблем, які гальмують розвиток іноземного інвестування та погіршують інвестиційну привабливість в Україні, можна віднести:

- триваючий військовий конфлікт з Російською Федерацією на сході країни створює величезні проблеми реформ, що стоять перед Україною;
- корупція та неефективна судова система (неможливість захистити право власності чи справедливо вирішити бізнес-суперечку);
- недосконалість відповідної законодавчої бази (нечіткість та непрозорість законодавчих норм, які можна трактувати неоднозначно, а також практика частих змін законодавства);

- високий рівень бюрократії (необхідність отримання великої кількості дозвільних документів у різних інстанціях);
- не сприяння податкової системи розвитку підприємництва;
- відсутність дієвої системи страхування (недостатньо розвинені механізми державного страхування іноземних інвестицій);
- недостатнє державне фінансування вітчизняних наукових закладів;
- відсутність власної системи оцінювання інвестиційного клімату країни та її окремих регіонів;
- низький рівень захисту прав потенційних інвесторів;
- ненадійність банківської системи (українські банки втратили довіру іноземних кредиторів, а також, що найголовніше, довіру населення; обмеженим є кредитування юридичних та фізичних осіб банками, значно зменшився обсяг депозитів, які розташовані на рахунках українських банків);
- дефіцит досвідчених та кваліфікованих фахівців в управлінні проектами;
- низький рівень життя громадян та зниження їх купівельних можливостей внаслідок інфляційних процесів;
- репресивні дії правоохоронних органів;
- складне податкове адміністрування;
- поживавлення трудової міграції з України.
- відсутність практичного досвіду, слабка розвиненість інфраструктури венчурних інвестицій в Україні [19], [34, с. 164], [40].

Всі ці проблеми заважають появі привабливого міжнародного інвестиційного середовища, незважаючи на основну привабливість величезних ресурсів України, вигідне місце розташування і траєкторію реформ.

Більшість аналітиків згодні з тим, що іноземні інвестиції можуть зіграти вирішальну роль в ширшому національному розвитку України. На думку деяких експертів, кожен додатковий момент, отриманий в дослідженні Світового банку «Doing Business», може коштувати інвестицій в розмірі 600 мільйонів доларів

США. Для забезпечення такого роду міжнародних інвестицій, Україна повинна зосередитися на підвищенні привабливості країни.

До інших несприятливих чинників інвестиційного середовища експерти, науковці та безпосередньо самі інвестори відносять :

- падіння міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, низька якість продукції, яка не відповідає світовим стандартам;
- досить вузький діапазон сфер інвестування, обтяжлива процедура оформлення документації та система оподаткування;
- надмірне регулювання інвестиційної діяльності та недосконалість нормативно-правової бази щодо регулювання інвестиційної та підприємницької діяльності;
- відсутність гарантій щодо захисту прав інвесторів, відсутність прозорості у відборі та укладанні договорів між інвестором та державою;
- політична та економічна нестабільність;
- слабка валютна регуляція та непослідовна політика Національного банку України;
- незавершеність процесу реформ та митні бар'єри (велику кількість скарг серед ділових кіл зарубіжних країн викликає робота митних служб, що пов'язане переважно з нестабільністю законодавства);
- низька продуктивність економіки, що обумовлюється неплатоспроможністю великої кількості українських підприємств, низький рівень відповідальності за дотримання умов контракту;
- висока міжнародна конкуренція , здебільшого коли мова йдеться про капіталовкладення з ЄС, адже існує сильна конкуренція зі сторони Польщі, Угорщини, Чехії тощо. Ці країни розташовані ближче до передових країн Європи (що знижує трансакційні витрати), а також саме в них спрямований основний потік трудових мігрантів з України;
- значне боргове навантаження;

- неефективний та асиметричний розподіл залучених ресурсів у регіональному розрізі та на рівні окремих галузей, оскільки інвестиційні потоки спрямовані в економічно розвинуті регіони країни з вищою рентабельністю, лишаючи поза увагою менш розвинуті регіони, що потребують значних капіталовкладень [37], [43].

Окрему увагу варто приділити відсутності сучасної системи логістики в Україні, що б відповідала потребам часу, оскільки для 9, 8 % опитаних закордонних компаній цей аспект є визначальний при прийнятті рішення щодо входження на ринок. Для кращого розуміння актуальної ситуації в державі, Світовим банком розраховується індекс ефективності логістики «Logistics Performance Index», що базується на оцінці 6-и факторів: митні процедури, якість інфраструктури, легкість організації міжнародних поставок, компетентність логістичних послуг, контроль за організацією логістики та своєчасність поставок. В таблиці 2.8 наведено місце України за індексом ефективності логістики Всесвітнього банку, станом на 2020 р. Україна змогла піднятися на 66 місце (загальна кількість країн 160). Хоч і були здійснені певні покращення, однак результат все ще незадовільний. Зниження вартості логістичних витрат може стимулювати економічне зростання, допоможе змінити переважно спеціалізацію вітчизняного ринку, відобразиться в зменшенні собівартості продукції, а отже і ціни.

Таблиця 2.8

Позиція України в індексі ефективності логістики всесвітнього банку

Показник індексу ефективності логістики	Позиція України з 160
Ефективність логістики	66
Ефективність митного та прикордонного управління	89
Якість торгівлі та транспортної інфраструктури	119
Простота організації доставки за конкурентними цінами	68
Компетентність та якість логістичних послуг	61

Продовження таблиці 2.8

Можливість відстеження руху вантажів на протязі всього ланцюжка поставок	52
Частота, з якою відправлення досягає вантажоодержувачів протягом запланованих або очікуваних термінів доставки	56

Джерело: розроблено автором на основі даних [44].

Ефективність функціонування логістичних систем напряму впливає на конкурентоспроможність бізнесу та країни в цілому. Ефективність логістики – як у міжнародній торгівлі, так і на внутрішньому ринку – є головним фактором економічного зростання та конкурентоспроможності країн, а логістичний сектор зараз визнається одним із основних стовпів економічного розвитку. Рейтинг LPI та рейтинг конкурентоспроможності країн GCI взаємопов'язані: країни з більш високою конкурентоспроможністю володіють більш розвиненою логістикою; протилежне твердження – що країни з більш ефективною логістикою показують кращу конкурентоспроможність, також вірно. За оцінками GCI Україна опустилася у 2020 році на 85-е місце з 141 країни [44]. Позиція України в GCI за показниками транспортної інфраструктури та ефективності кордону наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Позиція України в глобальному індексі конкурентоспроможності (GCI) за показниками транспортної інфраструктури та ефективності кордону

Показники глобального індексу конкурентоспроможності	Позиція України з 141	Країна, що посідає 1 місце	Примітки
<i>Індекс глобальної конкурентоспроможності</i>	85	Сінгапур	Визначається як сукупність установ, політики та чинників, що впливають на рівень продуктивності праці. Україна займає 6 місце в країнах із рівнем доходу нижче середнього.

Продовження таблиці 2. 9

<i>Дорожні сполучення</i>	59	Іспанія	Вимірює середню швидкість і прямолінійність маршруту руху, що з'єднує 10 і більше найбільших міст, які разом складають щонайменше 15 % від загального населення.
<i>Якість дорожньої інфраструктури</i>	114	Сінгапур	Вимірює екстенсивність та стан дорожньої інфраструктури.
<i>Щільність залізничних колій</i>	25	Сінгапур	Кілометри залізниці на 1000 квадратних кілометрів землі.
<i>Ефективність послуг поїздів</i>	34	Японія	Вимірює, наскільки ефективними (за частотою, пунктуальністю, швидкістю, ціною) є послуги з перевезення поїздами.
<i>Аеросполучення</i>	53	США	Вимірює ступінь інтеграції країни в глобальну мережу повітряного транспорту.
<i>Ефективність послуг повітряного транспорту</i>	101	Сінгапур	Вимірює наскільки ефективними (за частотою, пунктуальністю, швидкістю, ціною) є послуги повітряного транспорту.
<i>Сполучення доставки лайнерами</i>	57	Китай	Оцінює підключення країни до глобальних транспортних мереж.
<i>Ефективність послуг морського порту</i>	78	Сінгапур	Вимірює, наскільки ефективними (за частотою, пунктуальністю, швидкістю, ціною) є послуги морського порту (пороми, катери).
<i>Дорожні сполучення</i>	59	Іспанія	Вимірює середню швидкість і прямолінійність маршруту руху, що з'єднує 10 і більше найбільших міст, які разом складають щонайменше 15 % від загального населення.
<i>Якість дорожньої інфраструктури</i>	114	Сінгапур	Вимірює екстенсивність та стан дорожньої інфраструктури.
<i>Ефективність очищення на кордоні</i>	90	Німеччина	Оцінює ефективність процесу митного оформлення митними органами та іншими органами прикордонного контролю

Джерело: розроблено автором на основі [44].

Тож, як бачимо, за оцінками транспортної інфраструктури та ефективності кордону України в структурі GCI:

- єдиний показник, за рахунок якого логістика України стримує свої позиції – це залізничні сполучення (93, 3 і це 25 позиція у світі);
- найнижчі оцінки мають – морські сполучення (30, 1 – це 57-е місце в світі), якість дорожньої інфраструктури (33, 7 – це 114 місце в світі), ефективність сервісу морських портів (48, 8 – це 78 місце в світі), ефективність послуг повітряного транспорту (50 – це 101 місце в світі);
- показник ефективності очищення на кордоні (входить в структуру індексу відкритості торгівлі) – 37, 3 і це 90 місце в світі [44].

Висновки до другого розділу

В другому розділі розглянуто проблеми інвестиційної привабливості України, проаналізовано динаміку залучення капітальних інвестицій в економіку України, зроблено оцінку інвестиційної привабливості.

За результатами проведених досліджень можемо зробити висновки, економіка України залежна від зовнішнього фінансування, про що свідчить високе значення частки прямих іноземних інвестицій у ВВП України на рівні 31,5 – 48,3% порівняно з рекомендованим значенням у розмірі 6 %, що становить загрозу фінансово-економічній безпеці України.

Капітальні інвестиції – це кошти, що спрямовуються на відтворення основних засобів виробництва, розширення, реконструкцію і модернізацію підприємств, будівництво житла, шкіл, лікарень та інших об'єктів.

Джерелами капітальних інвестицій можуть бути кошти держбюджету, місцевих бюджетів, власні кошти підприємств та організацій, кредити банків та позики, кошти іноземних інвесторів, кошти населення та інші джерела фінансування.

У 2017 році в українську економіку поступило 448, 5 млрд. грн. Наступного року цей показник збільшився до 578, 7 млрд грн. (+29 %).

У 2019 році капіталовкладення зросли на 7, 8 % і становили 624 млрд грн.

Стан міжнародної інвестиційної привабливості на сучасному етапі не відповідає необхідному відтворювальному рівню, тому потрібно вживати необхідних заходів та змінювати тактику стосовно залучення іноземних капіталів.

Стосовно галузевих пріоритетів, то більшість інвесторів інвестують у галузі переробної промисловості, оптової та роздрібної торгівлі нових товарів, де представлено великий асортимент, швидко окупаються витрати та невисокі комерційні ризики. Тому необхідно здійснювати регулярну роботу щодо розробки програм, стратегій, інвестиційних проектів з урахуванням об'єктивно сформованої стратегії у цих галузях. Також ефективними є галузі, які не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій, зокрема фінансовий сектор та сектор нерухомості.

Роблячи оцінку інвестиційній привабливості вітчизняної економіки хотілося б акцентувати увагу на ряді переваг, завдяки яким відбувається залучення інвестованих коштів до створення ВВП. Це – дешева робоча сила, кваліфікований персонал, зручне географічне розташування, велика кількість ресурсів – як людського, так і природного. Застосування їх у виробничому циклі наділяє певний асортимент продукції конкурентними перевагами, що стосуються якості та собівартості. Проте залученню інвестованих коштів перешкоджає обережне ставлення до України потенційних інвесторів.

Попри конфлікт з Російською Федерацією, частка прямих інвестицій з цієї країни в економіку України залишається досить високою, причому статистика показує стабільне зростання на фоні зменшення цього показника для країн Європейського Союзу. Протилежна ситуація спостерігається у сфері прямого інвестування в економіку країн світу, тобто з початком ведення воєнних дій на Сході та настанням політичних протистоянь у 2013 – 2014 рр. Україна змінює вектор з Російської Федерації на країни Європейського Союзу.

Проаналізувавши макроекономічні показники, індекси економічної свободи та рейтинг ведення бізнесу України за певні періоди можна зробити висновок, що

наразі Україна не є привабливою в інвестиційному плані для іноземних інвесторів.

Проаналізувавши стан України на Міжнародній арені іноземного інвестування можна зрозуміти, що проблем дуже багато. Уряду нашої країни треба докласти багато зусиль для вирішення внутрішніх проблем та вийти на світовий ринок конкурентоспроможною та привабливою для іноземних інвесторів країною. Що для цього треба зробити:

- реформи та доопрацювання нормативно-правових актів;
- стабільність та правова визначеність;
- прозорий та справедливий суд;
- стратегія економічного розвитку;
- захист права власності;
- сприяння здійсненню інвестицій глобального рівня;
- приваблення інвесторів з-за кордону;
- стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу;
- енергозалежність країни;
- заохочення експорту;
- налагодження банківської сфери;
- підтримання державою кредитів під малі проценти.

Слід наголосити, що дотримуючись простих та прозорих правил нормативного регулювання, захисту економічної конкуренції, послідовності політики та максимальної нетолерантності до будь-яких проявів корупції, Україна має шанси покращити економічну ситуацію в країні, а також допоможуть їй вийти на шлях стабільного економічного зростання. Для того, щоб міжнародна інвестиційна привабливість України була більш привабливою, необхідно розвивати і дотримуватися весь комплекс перерахованих факторів. Оскільки іноземні інвестиції можуть принести величезну користь для економічного розвитку країни, допоможуть вирішити економічні проблеми, тому залучення інвесторів необхідно. Для підвищення інвестиційної привабливості країни

потрібно виконати комплекс заходів з боку держави і уряду, і так як Україна має потужний продуктивний потенціал, концентрація зусиль допоможе реалізувати свої конкурентні переваги на світовій арені.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

3.1. Перспективи покращення міжнародної інвестиційної привабливості України

За жорсткої конкуренції за інвестиційні ресурси серед країн урізноманітнюються засоби збільшення їх привабливості. Звичайно, через сприятливе чи несприятливе географічне положення, або через наявність певних видів природних ресурсів країни мають різні вихідні точки.

Місія кожної країни є ефективне використання «базово-об'єктивного» набору складових, що визначають його привабливе інвестиційне становище.

Основою для визначення рівня інвестиційної привабливості в країні є тлумачення сутності категорії, яка є сукупністю факторів, що характеризують інвестиційну доцільність певної країни.

Основне питання, яке протягом багатьох років негативно впливає на інвестиційну привабливість України - це високий рівень корупції, який незважаючи на заходи організаційного характеру та законодавчі інновації не вдається значно зменшити.

Україна, незважаючи на позитивні політичні перетворення, знаходиться в економічній кризі. Відповідно, прямих іноземних інвестицій потребує більшість галузей та секторів національного господарства [2].

Сучасні механізми розвитку економічних систем, на які впливає ринок трансформації диктують необхідність реформування існуючих підходів до забезпечення фінансових ресурсів держави. Нестабільна політична ситуація в Україні, посилення негативних наслідків світової фінансової кризи потребує більш тісного розвитку та уваги керівництва країни процесам стабілізації економічного зростання.

Без регулярних вливань капіталу в економіку будь-якої країни, її функціонування неможливо. Примноження національного багатства є складним процесом, який залежить від сукупності невід'ємних один від одного факторів.

Для покращення міжнародної інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату необхідно провести ряд заходів, які комплексно впливають на інвестиційне середовище в країні, серед таких заходів варто назвати:

- підвищення рівня загального розвитку регіону та рівня розвитку інвестиційної інфраструктури;
- покращення демографічних характеристик;
- контроль за рівнем криміногенних, екологічних та інших ризиків;
- удосконалення правової та нормативної бази держави, націлених на створення і функціонування стабільної економіки;
- ведення політики, направленої на стійке зниження інфляції та інфляційних очікувань;
- підвищення рівня ВВП;
- врегулювання проблеми державного боргу;
- скорочення масштабу корупції;
- розвиток фінансового сектору;
- спрощення торгових бар'єрів;
- впровадження кращих практик та сприяння участі бізнесу у формуванні стратегії та супроводі процесу участі у державних закупівлях в рамках Угоди GPA;
- підписання нових торговельних угод з урахуванням інтересів товаровиробників [1], [26].

Можливо треба перейняти досвід сусідніх країн, наприклад, Грузії, де для інвесторів було створене так зване «єдине вікно», куди вони можуть звернутися в будь-який момент для вирішення різноманітних проблем чи отримання відповідей на власні питання. Будь-який позитивний та вдалий досвід інших країн буде для України корисним.

Названі заходи не в змозі вирішити усіх проблем щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України, які накопичувались та посилювались роками, але

ці дії можна розглядати як перші кроки та основні напрями у сфері вдосконалення міжнародної інвестиційної привабливості. Також важливою умовою є те, що політика, яку необхідно провести, повинна бути направлена на постійне і поступове вирішення накопичених проблем та покращення ситуації, а не на швидке подолання найпростіших негативних явищ. Отже, потрібна довгострокова стратегія направлена на стимулювання залучення іноземних інвестицій в економіку України, закріплена в державній економічній політиці.

Саме ці заходи являються ефективними інструментами сприяння покращення міжнародної інвестиційної привабливості України та інвестиційного клімату.

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні [1], [26].

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Чотири кроки до сталого розвитку в майбутньому:

- зменшення адміністративних бар'єрів за рахунок зниження рівня бюрократії та підвищення ефективності законодавства та прозорості системи регулювання підприємницької діяльності;
- співробітництво в інноваційній сфері за рахунок розвитку проектів в області НДДКР між зарубіжними та українськими компаніями та зміцнення партнерства між університетами та виробничими підприємствами;
- підвищення інвестиційної привабливості регіонів за рахунок забезпечення більш збалансованого розвитку всіх частин країни, реалізації державних програм з розвитку регіонів та розроблення програм, що враховують регіональні особливості, для більш активного залучення інвесторів;

- вдосконалення бізнес-освіти за рахунок проведення інноваційних програм спільно із зарубіжними університетами та розширення списку спеціальностей, за якими ведеться навчання на факультетах бізнесу [25].

Для покращення інвестицій привабливості країни найбільший пріоритет має ефективна боротьба з корупцією, поліпшенням якості законодавства, активне впровадження та широке використання електронних сервісів, державної підтримки інноваційних проектів.

3.2. Детінізація економіки України, як фактор підвищення її інвестиційної привабливості

В умовах суспільних трансформацій, глобалізації та лібералізації економічних процесів в країні однією з найактуальніших проблем сучасного світового ринку капіталу є високий рівень тінізації національної економіки та високий рівень корупції. Саме існування тіньового сектора економіки є одним із головних інгібіторів економічного зростання країни, підвищення рівня її конкурентоспроможності, покращення якості та умов життя населення. Постійне зростання цін на товари та послуги, девальвація гривні, ескалація військового конфлікту, лібералізація товарних та фінансових ринків, трансформація нормативних вимог, зміна векторів діяльності уряду мають деструктивний вплив на рівень рентабельності бізнесу та його життєздатність. Це призводить до зростання масштабів ухилення економічними суб'єктами від виконання своїх податкових зобов'язань та тіньового приховування доходів. Поряд з юридичним аспектом існування даних процесів вагоме місце займає і їх економічна складова, що зумовлена суттєвим скороченням частки податкових надходжень в доходах бюджету та слугує загрозою економічній безпеці, макроекономічній стабільності країни та є найбільшими проблемами України в напрямку підвищення її інвестиційної привабливості [14].

Експертами Всесвітнього економічного форуму фінансова сфера та макроекономічна стабільність України визнані основними проблемами, що

призводять до низької конкурентоспроможності та високої тінізації економіки в нашій країні.

Тіньова економіка - це складне явище, представлене як сукупність неконтрольованих і не регульованих як протиправних так і законних економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності, які мають на меті незаконне (неофіційне) отримання доходу.

Сучасного змісту та форм прояву категорія «тіньова економіка» набула у 60 – 70-х рр. XX ст. Зарубіжні та вітчизняні науковці трактують її по-різному. Різні підходи до передумов і факторів, що впливають на становлення та розвиток тіньового сектору економіки, систематизовано на рис. 3.1.

Правові	Економічні	Соціальні
• недосконалість і суперечність нормативно-правової бази; • низький рівень освіченості та культури громадян; • відсутність чіткого розмежування між офіційною й тіньовою діяльністю; • недосконалість механізму координації боротьби з економічною злочинністю.	• високе податкове навантаження; • криза фінансової системи; • діяльність незареєстрованих економічних структур.	• низький рівень життя населення; • високий рівень безробіття; • тіньова зайнятість; • нерівномірний розподіл ВВП.

Рис.3.1. Класифікація передумов та факторів розвитку тіньового сектору економіки

Джерела: розроблено автором на основі джерела [14]

Доцільно зауважити, що у розвинених країнах світу спостерігається тенденція поступового скорочення обсягів тіньової економіки. Поширення і масштабність тіньової економіки в Україні зумовлюється відсутністю усталених норм і правил економічної діяльності, їхніми постійними змінами. На сьогодні масштаби тіньової економіки в Україні є одними з найбільших у Європі (табл. 3.1) [53].

Таблиця 3.1.

Тіньова економіка в Європі (% ВВП)

Країна	Частка тіньової економіки
Австрія	8,2%
Франція	11%
Великобританія	11%
Німеччина	13,7%
Італія	21,2%
Польща	25%
Україна	31%

Джерела: розроблено автором на основі даних [53]

Детінізація економіки - це цілісна система дій, спрямована передусім на подолання та викорінення причин та передумов тіньових явищ та процесів. Стратегічною метою детінізації економіки має стати істотне зниження рівня тінізації шляхом створення сприятливих умов для залучення тіньових капіталів в легальну економіку та примноження національного багатства. Виведення на «світло» тіньових капіталів сприятиме:

- вагомому збільшенню національного інвестиційного потенціалу і ступеня його реалізації;
- матиме значний позитивний ефект для бюджетної сфери;
- слугуватиме зміцненню довгострокової стабільності та зорієнтованості національної економіки на стратегічний розвиток і зростання;
- сприятиме зміцненню економічної безпеки держави.

Детінізація економіки є перш пріоритетним та принципово важливим напрямком сучасної економічної політики України.

Детінізація економіки - сукупність макро- і мікрорівневих економічних, організаційно-управлінських, технічних, технологічних та правових державних заходів щодо створення економічних передумов зацікавлено-ініціативного повернення взаємовідносин між учасниками фінансово-господарського обороту речей, прав, дій з тіньового, тобто з різних причин невраховуваного у враховуваний державою економічний оборот, а також побудови організаційно-правової інфраструктури превентивного впливу на усунення причин та умов, що сприяють відтворенню джерел тіньової економіки [14].

З метою подолання негативних наслідків процесу тінізації економіки України, значного зменшення його рівня, необхідно розробити та реалізувати низку заходів щодо протидії тінізації. Основними заходами щодо детінізації економіки мають бути:

- «амністія» капіталів некримінального походження, в першу чергу тих, що спрямовуються в інноваційну сферу та інші суспільно значущі та пріоритетні сектори;
- запровадження додаткових податкових стимулів до нагромадження та інвестування коштів в інноваційний сектор юридичними особами, які пропонується надавати за фактичними результатами діяльності;
- звуження фінансової бази тіньового господарювання через зменшення рівня оподаткування фізичних осіб на величину документально підтверджених коштів, витрачених на розвиток людського капіталу;
- реальне і радикальне спрощення погоджувальних та дозвільних процедур щодо здійснення підприємницької діяльності, особливо в інноваційній сфері;
- обов'язкове обґрунтування джерел походження грошових коштів при купівлі товарів, вартість яких перевищує певну заздалегідь визначену суму (житла, земельних ділянок, транспортних засобів та предметів розкоші);
- розробка нових теоретико-практичних рекомендацій та впровадження наявних теоретичних розробок щодо виявлення напівлегальних фінансово-

промислових угруповань та ліквідації виявлених схем іллегалізації капіталу тощо.

Все це значною мірою сприятиме детінізації економіки України та трансформуванню її в легальну, гарантуватиме економічну безпеку України, її незалежність, справжній суверенітет, прогресивний соціально-економічний розвиток [13].

На основі показника рівня корупції організацією Transparency International з 1995 року формується щорічний рейтинг країн світу. Індекс сприйняття корупції оцінюється від 0 (найвищий рівень корупції) до 100 (відсутність корупції).

За даними рейтингу Transparency International [47], у 2020 році за рівнем корумпованості, Україна займає 117 місце зі 180 країн з 33 балами зі 100 можливих, що є дуже низьким показником. В таблиці 3.2 наведено рейтинг країн світу за індексом сприйняття корупції.

Таблиця 3.2

**Рейтинг країн за індексом сприйняття корупції 2020 опублікований
Transparency International**

МІСЦЕ	КРАЇНА	БАЛИ
1	<i>Нова Зеландія</i>	88
2	<i>Данія</i>	88
3	<i>Фінляндія</i>	85
4	<i>Сінгапур</i>	85
5	<i>Швеція</i>	85
6	<i>Швейцарія</i>	85
17	<i>Естонія</i>	75
45	<i>Грузія</i>	56
46	<i>Польща</i>	56
69	<i>Угорщина</i>	44
70	<i>Румунія</i>	44
115	<i>Молдова</i>	34
117	<i>Україна</i>	33
129	<i>Росія</i>	30
179	<i>Сомалі</i>	12
180	<i>Південний Судан</i>	12

Джерела: складено на основі даних [47]

3-поміж сусідів найближча до України Молдова - 34 бали та 115 місце (+2 бали). Так само покращила свої показники у порівнянні з минулим роком Росія (30 балів, 129 місце).

Перша десятка CPI за рік не змінилася, абсолютними лідерами списку залишаються Нова Зеландія та Данія - вони додали по одному балу та тепер мають по 88 зі 100, Фінляндія (-1 бал) із 85 балами вона, посідає 3 сходинку - разом із Сінгапуром, Швецією та Швейцарією.

У кінці списку опинилися Сомалі (12) та Південний Судан (12) - країни, в яких уже тривалий час нестабільна політична ситуація та де уряди лише частково контролюють територію країни [47].

Також досліджено дані рейтингів, складених Transparency International для України з 2013 по 2020 рік і на основі аналізу цих даних, побудовано графік у додатку В.

На початку 2020 року Transparency International Ukraine надала 5 рекомендацій, які б могли покращити показники України в CPI. Станом на кінець року, жодна з них не була виконана повністю, дві були виконані частково, а три були не виконані (рис. 3.2).

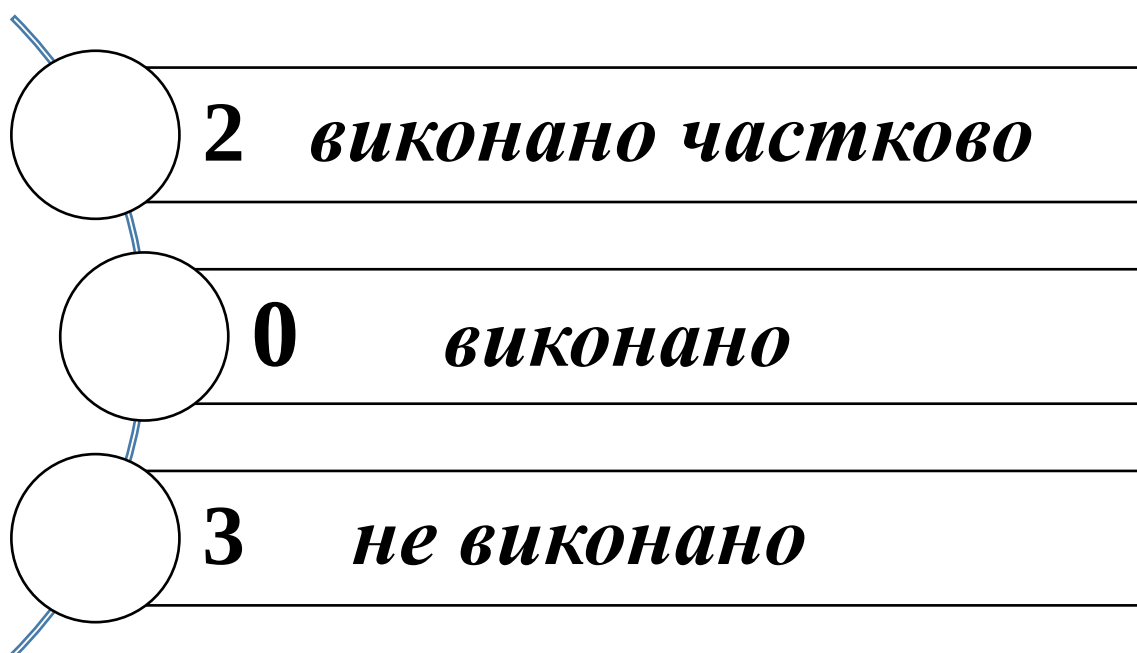

Рис. 3.2. – Рекомендації Transparency International Ukraine на 2020 рік
Джерела: розроблено автором на основі даних [47]

Які рекомендації влада виконала частково:

- Підвищити ефективність систем запобігання політичної корупції.
- Запровадити відкритий та підзвітний процес приватизації державного майна [47].

Не виконано:

- Сформувати незалежну та професійну судову владу.
- Забезпечити незалежність та спроможність органів антикорупційної сфери.
- Позбавити Службу безпеки України та Національну поліцію повноважень у сфері протидії економічним корупційним злочинам [47].

Висновки до третього розділу

На основі проведених досліджень був зроблений висновок про те, що й нині міжнародна інвестиційна привабливість нашої держави залишається незадовільною, та було представлено ряд заходів, які можуть покращити інвестиційну привабливість України. Визначено, що інвестиційна політика не може дати миттєвих результатів, а потребує поступового та довготривалого втілення.

Також можна зробити висновки, що найбільшими проблемами України в напрямку підвищення її інвестиційної привабливості є високий рівень тінізації національної економіки та високий рівень корупції. Наша країна, нажаль, має вкрай малий досвід самостійного державотворення та запозичила багато недоліків попередньої системи, в наслідок чого під час сплати податків та ведення підприємницької діяльності у суб'єктів господарювання та громадян не сформувалися етичні стандарти та історична практика законослухняності.

За даними дослідженого рейтингу Transparency International, у 2020 році за рівнем корумпованості, Україна займає 117 місце зі 180 країн з 33 балами зі 100 можливих, що є дуже низьким показником. Такий високий рівень корупції перешкоджає ефективному введенню бізнесу.

Для покращення інвестиційної привабливості країни найбільший пріоритет має подолання корупції та детінізація економіки нашої країни, поліпшенням якості законодавства, активне впровадження та широке використання електронних сервісів, державна підтримка інноваційних проектів.

ВИСНОВОК

Було досліджено теоретичні засади міжнародної інвестиційної привабливості в цілому. Коротко сформулювавши, інвестиціями можна назвати вкладення матеріальних та нематеріальних цінностей з метою одержання ще більшої вигоди у майбутньому. Для обліку, планування, аналізу та підвищення ефективності інвестицій існує їх чітка класифікація на мікро- та макрорівнях: за видами цінностей; за цілями застосування; за терміном інвестування; за характером участі суб'єкта в інвестуванні; за походженням капіталу, що інвестується; за ступенем ризику.

Специфікою інвестиційної діяльності називається ряд фінансово-економічних передумов, що детермінують можливість та ефективність ведення бізнесу в конкретному регіоні чи країні. У більш широкому розумінні під цим терміном прийнято розглядати такі фактори: політичні, географічні, історичні, культурні, правові, соціально-економічні, організаційні, фінансові, динаміку макроекономічних показників, наявність чи відсутність природних ресурсів, демографічну ситуацію, рівень розвитку законодавчої бази, валютну та фіскальну політику, прозорість та стабільність економічної системи.

На сьогодні правова система України включає велику кількість законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в інвестиційній сфері. При цьому основою нормативно-правового регулювання в зазначеній сфері є закони. Серед них також кодекси, постанови, укази, положення, інструкції та інші документи, що спрямовані на регулювання безпосередньо інвестиційних відносин, а також відносин, які побічно стосуються інвестиційної діяльності. Нормативно-правова база, що регулює сферу інвестування потребує постійного вдосконалення та оновлення, що прямим чином впливає саме на покращення інвестиційної привабливості України. Розробка цілісної та стабільної правової бази, є однією з головних умов поліпшення інвестиційної привабливості і збільшення обсягів іноземних інвестицій в економіку України.

Метою другого розділу був аналіз стану міжнародної інвестиційної привабливості України та наведено шляхи покращення її привабливості. Було

виявлено, що макроекономічні показники, рейтинг введення бізнесу, індекс ефективності логістики можуть охарактеризувати інвестиційну привабливість країни. З макроекономічних показників було обрано для аналізу: частка інвестицій у ВВП із нормативним показником в 2017 – 2019 рр., динаміка обсягу ВВП за 2012 – 2020 рр., капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Було виявлено, що:

- негативну динаміку щодо співвідношення капітальних інвестицій до ВВП, рівень капітальних інвестицій у відсотках до ВВП коливається в межах 15 – 16%;
- станом на 2019 р. в Україні капітальні інвестиції склали 15,7% від ВВП при загальновизнаному нормативному значенні у 25%. Це свідчить про дефіцит інвестиційних ресурсів в Україні та послаблення її інвестиційної активності;
- ВВП у 2012 році становив - 175781 млн. дол. США за 7 років, ВВП впав і у 2019 році становив – 153781 млн. дол. США;
- невисокі темпи росту ВВП і ВВП на одну особу.

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування:

- основним джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2019 році є власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 68,1% загального обсягу;
- капітальні інвестиції за рахунок коштів держави займають 5,0% від загальної оцінки;
- частка капітальних інвестицій за рахунок іноземних інвесторів незначна – 0,6%.

У рейтингу з легкості введення бізнесу Україна зайняла 64 місце з 190, це досить гарний результат.

За індексом ефективності логістики Всесвітнього банку, станом на 2020 рік Україна змогла піднятися на 66 місце з 160 країн.

Сьогодні в Україні ми спостерігаємо, що обсяг інвестицій не зростає, а навпаки, стрімко скорочується. Усього Держстат нарахував 34,7 млрд. доларів

іноземних інвестицій в економіку України, 78% з них (27,2 млрд. доларів) йде на країни ЄС. Найбільші інвестори в Україну 2019 році: Кіпр – 10303,2 млн. доларів, Нідерланди – 7556,5 млн. доларів, Велика Британія – 2038,3 млн. доларів, Німеччина – 1791,3 млн. доларів.

Стосовно галузевих пріоритетів у 2019 році прямі іноземні інвестиції розподіляються: промисловість – 33,0%, оптова і роздрібна торгівля - 16,7%, фінансова та страхова діяльність – 10,9%, операції з нерухомістю - 12,4%, професійна, наукова і технічна діяльність - 6,3%. У сферу «Інформації та телекомунікацій» за 2019 рік інвестували 22 млн. доларів, за весь час - 2,2 млрд доларів або 6,8% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

Загалом, проаналізувавши стан міжнародної інвестиційної привабливості України було зроблено висновок, що держава не є досить привабливою для інвесторів.

Відповідно до поставлених задач, у третьому розділі було розглянуто напрями покращення міжнародної інвестиційної привабливості. Серед низки зрушень, що мають позитивне відображення на інвестиційну діяльність країни варто виокремити наступне: розпочато судову реформу; прийнято закон про валютну лібералізацію; прийняти закон про товариство з обмеженою відповідальністю, вирішено питання щодо відшкодування ПДВ.

Сучасна інвестиційна політика в Україні має досить суперечливий та непослідовний характер. Інвестиційна політика повинна бути спрямована на усунення перешкод та запровадження стимулів для інвестування, захисту прав інвесторів. З метою покращення міжнародної інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату пропонуються такі заходи інвестиційної політики: послідовне зниження регуляторного тиску на інвесторів та відсутність диверсифікованих джерел інвестицій, нерівномірність їх розподілу між регіонами; спрощення торгових бар'єрів та гармонізації вітчизняних норм у сфері стандартизації та сертифікації; спрощення вимог до оформлення зовнішньоторговельної документації; зростання динаміки інвестування не лише в галузі зі швидким обігом капіталу, але й у високотехнологічні або стратегічно

важливі для держави сфери; скорочення фонду виробничого будівництва за рахунок державних коштів і формування надійних інвестиційних джерел, у першу чергу з власних коштів підприємств тощо; впровадження кращих практик та сприяння участі бізнесу у формуванні стратегії та супроводі процесу участі у державних закупівлях в рамках Угоди GPA; підписання нових торговельних угод про вільну торгівлю з країнами, перспективними для українського експорту з урахуванням інтересів товаровиробників; залучення іноземних інвестицій, отримання іноземних кредитів, створення спільних підприємств з іноземним капіталом за такими напрямками, як розвиток переробної промисловості, агропромислового комплексу, створення ефективних форм і механізмів управління інвестиційною діяльністю. Саме ці положення являються ефективними інструментами сприяння покращення міжнародної інвестиційної привабливості України.

З проведеного дослідження детінізації економіки України робимо висновок, що найбільшими проблемами України в напрямку підвищення її міжнародної інвестиційної привабливості є високий рівень тінізації національної економіки та високий рівень корупції.

За даними дослідженого рейтингу Transparency International, у 2020 році за рівнем корумпованості, Україна займає 117 місце зі 180 країн з 33 балами зі 100 можливих, що є дуже низьким показником. Такий високий рівень корупції перешкоджає ефективному введенню бізнесу.

Подолання корупції та детінізація економіки нашої країни є першочерговими завданнями для підвищення міжнародної інвестиційної привабливості країни.

Проаналізувавши позитивні, так негативні сторони міжнародної інвестиційної привабливості України, говорить про те, що для покращення міжнародної інвестиційної привабливості України, державі необхідно поєднувати найзначніші загрози та сильні сторони інвестиційного клімату для його покращення.

Інвестори приходять у ту країну, де є привабливе середовище для розвитку бізнесу де є всім зрозумілі і прозорі закони, спрямовані на підтримку бізнесу, де є інфраструктура для розвитку бізнесу. Що середовище розвиненіше, то привабливіше воно для прямих іноземних інвестицій. Зрозумілість, передбачуваність та впевненість у завтрашньому дні – ось що насамперед має дати країна інвесторові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1) Аскинадзи В.М. Інвестиції: Підручник/ В.М. Аскинадзи, В.Ф. Максимова.- М.: Юрайт,- 2019. (4 видання).
- 2) Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент.- К.: МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», Москва – Лондон,- 2015.
- 3) Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посібник/ Л.О. Болтянська, Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак.- Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС,-2015.
- 4) Борщ А.М., Герасимова С.В. Інвестування: теорія і практика: навч. посібник/ Борщ А.М., Герасимова С.В.- К.:Знання,- 2007.
- 5) Вербіцька І.І. Інвестиційна привабливість України: проблеми та перспективи. Глобальні та національні проблеми економіки,- 2018. Вип. 22.
- 6) Гордієнко А.В. Нормативно правове регулювання іноземних інвестицій в Україні/ А.В. Гордієнко// Митна справа,- 2015.- №4(2).
- 7) Гребенюк Н.О. Інвестиційна привабливість: сутність та засоби покращення/ Н.О. Гребенюк// Інвестиції: практика та досвід,- 2012.- №13.
- 8) Грицаєнко Г., Грицаєнко М. Інвестиційна привабливість України,- 2017.- Вип. 3, №1.
- 9) Гуменна К.Р. Систематизація інвестиційного законодавства України// демократичне врядування,- 2013. №12.
- 10) Гуткевич С.О. Інвестиційний розвиток економіки: орієнтири і пріоритети. Інформаційна культура в сучасному світі: матеріали наук. семінару/ за ред. д. е. н., проф. С.О. Гуткевич. Київ: НУХТ,- 2015. Вип. 8, Ч. 1.
- 11) Дударець Д.В. Джерела міжнародно-правового регулювання інвестиційних відносин в Україні/ Д.В. Дударець// Судова апеляція,- 2016.- №2.
- 12) Єрмошенко М.М. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах/ М.М. Єрмошенко, К.С. Малько// Актуальні проблеми економіки/ М.М. Єрмошенко, К.С. Малько.-

- Київ: Закрите акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Національна академія управління»», - 2000 – 2017.
- 13) Задоя А.О. Міжнародні рейтинги та прямі інвестиції. Академічний огляд,- 2018. №1.
  - 14) Ігнатов Л.М. Тіньова економіка України/ Л.М. Ігнатов// Вісник КІБіТ,- 2014.- №1.
  - 15) Колесник Я. О. Проблеми визначення інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату в Україні/ Я. О. Колесник, Н. Є. Скоробагатова// Актуальні проблеми економіки та управління: зб. наук. пр. молодих вчених, – 2012. – Вип. 6.
  - 16) Конвенція «Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами» від 18.05.1965 р. (ратифіковано Законом України від 16.03. 2000 р. №1547-III).
  - 17) Коренюк П. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки/ Коренюк П., Копил О.// економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.- 2018.
  - 18) Кулініч Т.В., Мричко М. А. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах. Національний університет «Львівська політехніка»,- 2013.- №1.
  - 19) Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність/ Т.В. Майорова.- Київ: Центр учбової літератури,- 2009.
  - 20) Маркевич К. Хто і як інвестує в Україну. Центр Розумкова. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v-ukrainu>.
  - 21) Нападовська І.В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України// Вісник ДонДует №4 (28).- 2005.
  - 22) Нечитайло У.П. Аналіз сучасних підходів до визначення інвестиційного потенціалу регіону// Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід».- 2010. №15.

- 23) Нечитайло У.П. Інвестиційний потенціал та інвестиційний клімат: особливості формування та співвідношення/Науковий вісник Ужгородського університету,- 2011.- №2 (32).
- 24) Нечитайло У.П. Структурно-видові підходи до управління інвестиційним потенціалом регіону// Всеукраїнська научно-практическа конференція «Економіческа наука: нове вызовы и перспективы».- м. Миколаїв,- 5.07.2010.
- 25) Носова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи// Економіка та прогнозування,- 2003.- №3.
- 26) Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом.– К.: Лібра, 2002.
- 27) Погодіна Т.В. Інвестиційний менеджмент/ Т.В. Погодіна.- Харків: Юрайт,- 2017.
- 28) Пономаренко В.С., Піддубна Л.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник/В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна.- Х.: ВД «ІНЖЕК»,- 2008.
- 29) «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 р. №1540а-ХІІ.: Закон України// Відомості Верховної Ради України,- 1991.
- 30) «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-ХІІ.: Закон України// Відомості Верховної Ради України,- 1991.
- 31) «Про іноземні інвестиції» від 13.03.1992 р.: Закон України// Відомості Верховної Ради України,- 1992.
- 32) «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р., №93/96-1996.: Закон України// Відомості Верховної Ради України,- 1996.
- 33) Рзаєв Г.І., Вакулова В.О. Методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки,- 2016.- №3 (1).
- 34) Романчук З. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України та шляхи їх вирішення. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ ім. І. Франка,- 2019.

- 35) Савіцька О. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України/ О. Савіцька, Т. Бай// Науковий вісник НЛТУ України,- 2014.- №24.
- 36) Скрипник Г.О. Інвестування/ Г.О. Скрипник, В.Л. Гераймович.- Київ: Компринт,- 2015.
- 37) Солонина Є. Суворий інвестиційний клімат: чому Україна не сприяє приходу до неї іноземного капіталу? [Електронний ресурс]/ Євген Солонина// Радіо Свобода,- 2019.
- 38) Федоров Г.О. Нормативно-правове забезпечення процесів іноземного інвестування в Україні//Регіональне управління та місцеве самоврядування,- 2015.
- 39) Чернадчук В.Д. Інвестиційне право України: Навч. посібник/ за заг. Ред. В.Д. Чернадчука.- 2-е вид., перероб. і доп.- Суми: ВТД «Університетська книга». Київ.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», - 2005.
- 40) Чуницька І.І. Інвестиційний клімат України: сутність, проблеми та шляхи їх вирішення. Приазовський економічний вісник,- 2019. Вип. 3(14).
- 41) Штепенко К.П., Забураєва О.Ю. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України та передумови необхідності їх залучення. Ефективна економіка,- 2019. №5.
- 42) Юрчук Н.П., Вовк В.Ю., Топіна Р.П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концентрації сталого розвитку економіки України. Агросвіт,- 2019. №3.
- 43) Ястремська О.М. Теоретико-методологічні аспекти оцінки інвестиційного клімату// Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб,- 2015.
- 44) BDO International Business Compass (IBC) [Електронний ресурс]// European business association,- 2020.
- 45) Index of economic freedom 2020. Heritage Foundation [Електронний ресурс].

- 46) Doing business in a more transparent world 2020. The world bank [Електронний ресурс].
- 47) Transparency International, Corruption Perceptions Index 2020 [Електронний ресурс].
- 48) International Monetary Fund [Електронний ресурс].
- 49) Державна служба статистики України [Електронний ресурс].
- 50) Економічна статистика/ Зовнішньоекономічна діяльність [Електронний ресурс].
- 51) Валовий внутрішній продукт за 2019 рік [Електронний ресурс].
- 52) Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс].

ДОДАТОК А

Таблиця А.1

Динаміка прямих іноземних інвестицій з 2009 - 2019 рр., млн дол. США

Роки	ППІ в економіку України з країн світу			ППІ з України в економіки країн світу			Сальдо		
	Сума	+;-	%	Сума	+;-	%	Сума	+;-	%
	млн дол. США			млн дол. США			млн дол. США		
2009	35616,4	6073,7	20,6	6203,1	6,5	0,1	29413,3	6067,2	26,0
2010	38992,9	3376,5	9,5	5760,5	-442,6	-7,1	33232,4	3819,1	13,0
2010	45370,0	6377,1	16,4	6402,8	642,3	11,2	38967,2	5734,8	17,3
2011	48197,6	2827,6	6,2	6435,4	32,6	0,5	41762,2	2795,0	7,2
2012	51705,3	3507,7	7,3	6568,1	132,7	2,1	45137,2	3375,0	8,1
2013	53704,0	1998,7	3,9	6702,9	134,8	2,1	47001,1	1863,9	4,1
2014	38356,8	- 15347,2	-28,6	6456,2	-246,7	-3,7	31900,6	- 15100,5	-32,1
2015	32122,5	-6234,3	-16,3	6315,2	-141,0	-2,2	25807,3	-6093,3	-19,1
2016	31230,3	-892,2	-2,8	6346,3	31,1	0,5	24884,0	-923,3	-3,6
2017	31606,4	376,1	1,2	6322,0	-24,3	-0,4	25284,4	400,4	1,6
2018	32872,7	1266,3	4,0	6295,0	-27,0	-0,4	26577,7	1293,3	5,1
2019	32918,2	167,4	0,5	6081,4	-243,7	3,9	26836,8	411,1	1,6

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України [49].

ДОДАТОК Б

Методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості економіки України

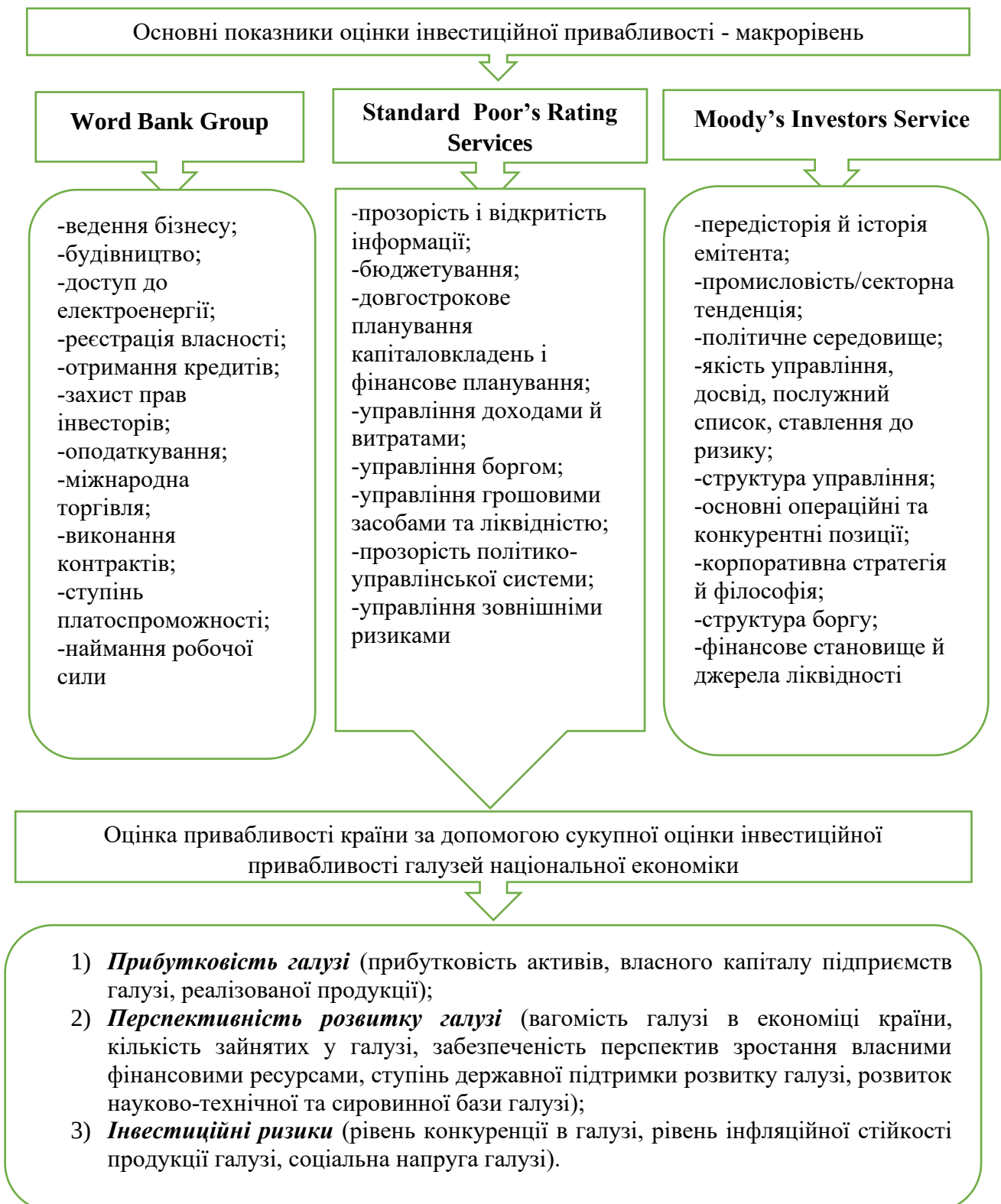

Схема Б.1. – Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості економіки країни

Джерело: розроблено автором на основі [44-48].

ДОДАТОК В

Динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні 2013 – 2020 рр.

(максимально 100 балів)

Графік В.1. - Динаміка індексу сприйняття корупції в Україні 2013 - 2020 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [50].

ВІДГУК
керівника дипломної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
виконаної на тему: «Покращення міжнародної інвестиційної привабливості
України»
студенткою Матьошко Анастасією Дмитрівною

Керівник дипломної роботи

к. е. н., старший викладач

КПІ ім. Ігоря Сікорського

_____ **Редько К. Ю.**